

ZBORNİK

ZBRANIH POVZETKOV
VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE
TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – september 2012

E-publikacija

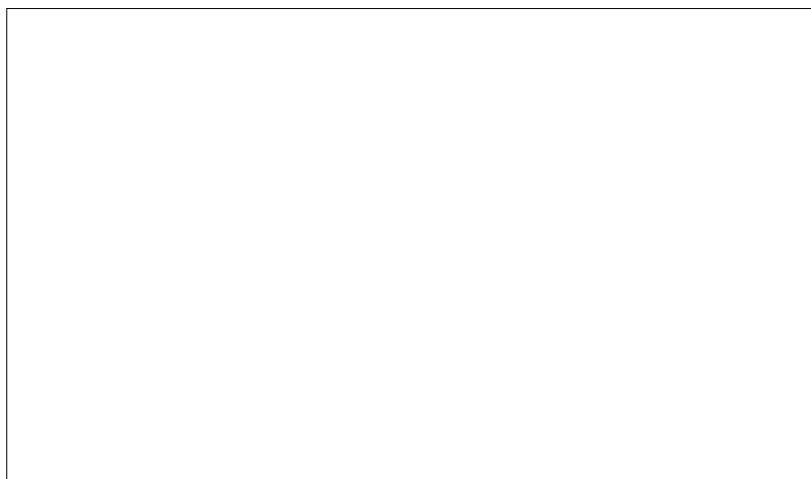
**ZBORNIK zbranih povzetkov vsebin projekta
Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj**

Izdajatelj: Društvo DOVES - FEE Slovenia

Uredila: Dane Katalinič in Dunja Dolinšek

Oblikovanje: Gregor Jerič

September, 2012

Kazalo

UVOD	5
Vrtec Manka Golarja VREMENSKI POJAVI V MOJEM KRAJU	7
Vrtec Velenje, enota Vinska Gora SPOZNAJMO LASTNOSTI ZRAKA	13
Vrtec Mavrica Vojnik ZELIŠČA	15
Vrtec Otona Župančiča, Slovenska Bistrica, enota Krtek Makole ČEBELICA MOJA PRIJATELJICA	17
Vrtec Črenšovci NAŠE DREVO ROBINIJA	19
Vrtec Most na Soči VREME IN VREMENSKI POJAVI V NAŠEM KRAJU	21
Vrtec Črnuče, enota Ostržek TRAVNIK – ŽIVLJENJSKO OKOLJE RASTLIN IN ŽIVALI	25
Vrtec Trebnje KAKO MAJNEMU OTROKU PRIBLIŽATI RAZISKOVANJE IN ODKRIVANJE ŽIVE NARAVE	29
Vrtec Lendava – Leņdvai Óvoda, DE Genterovci – KT Göntérháza PRIPRAVA JABOLČNEGA KISA V VRTCU	31
JVIZ OŠ Dobrepolje, Vrtec Ringaraja ČEBELE MED NAMI	35
JVIZ OŠ Dobrepolje, Vrtec Ringaraja LOČENO ZBIRANJE ODPADKOV	39
Vzgojnovarstveni zavod Radovljica, enota Lesce RAZISKOVANJE VODNIH EKOSISTEMOV	41
Vrtec Murska Sobota, enota Romano – Pušča NAŠE DREVO MARELICA	45
Vrtec Kočevje, enota Kekec MOJE DREVO	47
Otroški vrtec Metlika UČNO POPOLDNE OB POTOKU	51
VVZ Kekec Grosuplje NARAVA JE NAŠE IGRIŠČE	53

Kazalo

Vrtec Pedenjped VARČEVANJE Z ENERGIJO SE PRIČNE ZGODAJ.	57
Vrtec Murska Sobota ČEBELE IN MED.	61
Vrtec Murska Sobota, enota Gozdjček SPOZNAVANJE NAŠEGA IGRISČA Z VSEMI ČUTI	65
Vrtec Murska Sobota NAŠ VRT – NAŠA HRANA.	67

UVOD

Ekošola s projektom »**ZGODNJE NARAVOSLOVJE TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ**« za program ekovrtcev opredeljuje pomen naravnega okolja kot učilnice, ki navdihuje in spodbuja. Narava kot okolje je sredstvo in učilnica, s katerimi vplivamo na otroka, na njegov razvoj in odnos do narave – okolja.

Prav v zvezi s to projektno vsebino so povezani posamezni raziskovalni tematski sklopi s področja naravoslovja v ekoakcijskem načrtu za ekovrtce.

Zakaj je programska dejavnost ekovrtcev usmerjena v naravno okolje, okolje otrokovega doma? Zato, ker je naravno okolje motivacija za iskanje, odkrivanje nejasnega, neodkrita, vzrokov in posledic.

Temeljni cilj zgodnjega naravoslovja v predšolskem obdobju v ekovrtcih je uvajanje otrok v svet naravoslovja, ki temelji na učnem principu svobodnega in ustvarjalnega spoznavanja sveta narave.

Prav v tem svetu je bogastvo naravnih materialov in naravoslovnih vsebin in te vsebine prispevajo k vzgoji in učenju predšolskega otroka skozi igro in dejavnosti.

Naravoslovne dejavnosti motivirajo otroke v naravi, na domu in v vrtcu. Posledično nastaja in se oblikuje pozitivna lastnost **ustvarjalnost**, ki je temelj za kakovostno nadgradnjo spodbujanja otrokove radovednosti, njegove ustvarjalnosti in akcijskega odnosa do okolja.

Okolje, v katerem otrok živi, je del njega in hkrati je on del okolja. Zavedajoč se teh ugotovitev, program ekovrtca temelji na zgodnjem naravoslovju, ker je prav okolje, v katerem otrok živi, prva učilnica za življenje, prvi koraki v naravo.

Zavedajoč se pomena naravoslovnih vsebin v predšolskem obdobju, v ekovrtcih nadgrajujemo te vsebine z interakcijskim odnosom med starši in ekovrtcem ter družbenim okoljem.

Ekošola s programom za ekovrtce omogoča otrokom čustveno doživljanje narave v interakciji medsebojnih spoštljivih odnosov.

Avtor in vodja projekta:
Dane Katalinič

VREMENSKI POJAVI V MOJEM KRAJU

Povzetek

Tudi v tem šolskem letu 2011/2012 nam je Ekošola ponudila sodelovanje v različnih projektih. V našem vrtcu, vrtcu Manka Golarja Gornja Radgona smo izbrali projekt z naslovom »Vremenski pojavi v mojem kraju«. Za ta projekt smo se odločili zato, ker nam ponuja veliko možnosti za bogatitev trajnostnega razvoja. Skozi projektni proces, tako spodbujamo in gradimo vzgojne procese, ki so vplivajo na postavljanja osnovnih temeljev ravnanja z okoljem v katerem živimo. To pomeni, da si otroci preko dejavnosti privzgamajo in pridobivajo vrednote za varovanje okolja in izvajajo aktivnosti v naravnem okolju. Vloga vzgojitelja je ob tem spodbujati radovednost otrok kot pozitivno lastnost. Projekt tako deluje in živi na nivoju celega vrtca.

Cilje, katere smo si zadali v tem projektu realiziramo z dejavnostmi, katere izvajamo načrtno ali spontano. Preko različnih metod in tehnik aktivnega učenja prihajamo do številnih rezultatov in spoznanj.

Raznolikost letnih časov nam v našem kraju ponujala možnost za raziskovanje, odkrivanje, spoznavanje, ugotavljanje, ...

Z medsebojnim druženjem, sodelovanjem in povezovanjem postajamo pravi mali vremenoslovci.

Ključne besede: vremenski pojavi, naravoslovje, trajnostni razvoj, vloga vzgojitelja, poskusi.

Abstract

In the school year 2011/12 again the Eco-school offered us cooperation in different projects. In our kindergarten Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona we decided on a title »The weather in my town«, because it offers many opportunities for enrichment of sustainable development. Through the project we encourage and build educational processes that affect setting the basic foundations of treating with the environment we live in. Through activities children learn and obtain values to protect the environment and take part in activities in the natural environment. The role of the kindergarten teacher is to encourage the curiosity of children as a positive character trait. So the project lives and operates on the level of the entire kindergarten.

Goals that we set ourselves in this project are realized through activities that we carry out as planned or spontaneous. Through various methods and techniques of active learning we come to a number of results and insights.

The diversity of the seasons in our town has offered the opportunity to explore, discover, learn, assess...

Through mutual association, cooperation and integration we are becoming little meteorologists.

Keywords: weather, science, sustainable development, the role of kindergarten teacher, experiments.

Uvod

Kakovostna naložba za temeljno spoznavanje narave, naravoslovnih vsebin in odnosov na relaciji otrok – starši – vzgojitelji – družba – okolje je projektni pristop proučevanja naravoslovnih vsebin že v predšolskem obdobju.

V okviru tega, v našem vrtcu izvajamo kar nekaj projektov s področja naravoslovja. Projektno delo, skrb za naravo, izvajanje dejavnosti, pa ni samo delo, ampak način življenja v vrtcu.

Projekt »Vremenski pojavi v mojem kraju« poteka na nivoju celega vrtca. Oblikovan imamo Eko projektni tim, kateri se sestaja mesečno in v okviru projekta išče primerne strokovne rešitve. V Eko projektnem timu smo oblikovali akcijski načrt, kateri vsebuje temeljne dejavnosti, vse ostale

dejavnosti pa načrtujejo tandemi sami, primerno njihovi starostni stopnji otrok. Vremenski pojavi, katere obravnavamo podrobneje so: sonce, dež, sneg, megla, nevihta, veter. Vsaka skupina ima en pojav, katerega spoznava, opazuje podrobneje, vse ostale pojave se »dotakne«, se o njih pogovarja.

Ta projekt nam tako omogoča, da lahko naravo doživimo. Da se z naravo povežemo, pa doživimo samo tako, da smo v njej. Narava je tako učilnica, mi pa smo njeni učenci. Odnos do narave, okolja, se moramo učiti že od zgodnjega otroštva. Preko projekta, dela in življenja v vrtcu, dajemo prav tako podarek na varovanju narave, spoštljivem odnosu do drugih, ločevanju odpadkov ter živeti zdravo v sozvočju z naravo.

V sozvočju z naravo

Vremenski pojavi v mojem kraju

Vreme je prva stvar, ki jo opazimo, ko se zjutraj zbudimo.

Vreme tako opisuje karkoli se zunaj dogaja na določenem mestu in času. Prav tako se vreme lahko v hitrem času spremeni.

Vreme obsega vse pojave, ki se pojavljajo v atmosferi nekega planeta. »Vreme« je običajno mišljeno kot aktivnost teh pojavov v obdobju do nekaj dni.

Na zemlji se pojavljajo kot običajni pojavi veter, nevihte, dež, soda, toča in sneg, ki se pojavijo v troposferi ali nižjih delih atmosfere.

Znanost o preučevanju vremena se imenuje meteorologija. Znanstveniki pa se imenujejo vremenoslovci oz. meteorologi.

Napovedovanje vremena je znanost o napovedovanju stanja atmosfere za prihodnji čas in določeno lokacij. Napovedovanje vremena deluje na principu zbiranja čim več podatkov o trenutnem stanju atmosfere - predvsem temperature, vlage in vetra. Napoved vremena, tako lahko slišimo na poročilih, radiju, si ogledamo vremensko napoved na internetu,...

Vpliv vremena

Vreme ima na naše življenje velik vpliv. Od njega je odvisno mnogo dejavnikov: naše razpoloženje, počutje, zdravje, naše dejavnosti, naša kakovost življenja,...

Da postane naravoslovje aktivna, zanimiva ter poučna dejavnost, je potrebno otroke primerno motivirati. Že sama dejavnost, izvedena v naravnem okolju, je lahko popotnica za ustvarjalno delo.

Projekt v vrtcu

Otroci o vremenu, vremenskih pojavih (tehnika Aktivnega učenja, Viharjenje možganov)

Vzg.: Kaj je to vreme oz. vremenski pojavi?

Sara (5 let): Mmm, dež...

Vzg.: Kaj še?

Sara: Pa oblak pa sonce pa dež.

Adel (5 let): Pa zima.

Vzg.: Kaj pa je to zima? Ali je to vremenski pojav ali letni čas?

Adel (5 let): Letni čas.

Vzg.: Katere letne čase pa poznaš?

Adel (5 let): Zima, poletje, dež.

Vzg.: Kaj je to oblačno vreme?

Dolores (5 let): Ko se zakrije sonce, te gremo spat.

Vzg.: Kaj so to oblaki?

Dolores (5 let): Da dež pada.

Vzg.: Kako pa nastane oblačno vreme?

Dolores (5 let): Ko dež pade te se polije dež.

Vzg.: Kako nastane dež?

Tian (5 let): Iz vode. Iz potočka.

Dolores (5 let): Iz kapljic.

Tian (5 let): Iz vode grejo v oblake potem pa padejo na zemljo.

Vzg.: Kaj je sneg?

Rok (4 leta): Snežinke padajo iz neba pa se naredi sneg.

Vzg.: Kako pa nastanejo snežinke?

Adel (5 let): Iz vode.

Vzg.: Kako iz vode?

Adel (5 let): Vkraj grejo od oblakov, zima je pa je mrzlo.

Vzg.: Kaj je veter oz. kako nastane veter?

Enej (5 let): Kdaj zapiha zelo mrzlo.

Vzg.: Kaj se pa takrat dogaja ko piha veter?

Enej (5 let): Se premakne drevo, avto lahko nazaj porine, nas lahko tak zapiha, da lahko pademo.

Vzg.: Kaj je sončno vreme?

Alen (4 leta): Sonce.

Vzg.: Kakšno je vreme ko sije sonce?

Adel (5 let): Ful toplo.

Vzg.: Kaj pa pozimi, ko je sončno?

Tian (5 let): Neee, malo je mrzlo al pa je toplo.

Vzg.: Kdaj nastane mavrica?

Neva (4 leta): Ko nastane mavrica, najprej mora sonček sijat potem nastane dež potem nastane mavrica.

Vzg.: Kaj pomeni delno oblačno?

Enej (5 let): Da je sončno, mmmm in oblačno itn.

Že Csikszentmihalyi M. (1975) je ugotovil, da pri aktivnem sodelovanju v procesu učenja predšolski otroci zelo uživajo in s tem krepijo svoje sposobnosti za razmišljanje in za razumevanje.

Tehnike aktivnega učenja otroke tako miselno spodbujajo in preko igre pripeljejo do nekega novega spoznanja, ugotovitve,...

S tehnikami aktivnega učenja si lahko odpiramo vrata v nov svet. V svet, kjer učenje ni naporno, kjer je učenje zabavno in, kjer se učenje dogaja samo.

V našem raziskovanju uporabljamo naslednje tehnike AU: Kockanje, Viharjenje Možganov, V krogu na okrog, T-tabela, Karte, Avtorski stol, proste reakcije, Predvidevanje s pojmi,...

Viharjenje možganov (izdelava plakata, pogovor ob le-tem)

Komplet kart (predstavitve karte prijateljem)

Medpodročna povezava

PODROČJE	CILJI	PRIMER DEJAVNOSTI
GIBANJE	Omogočanje in spodbujanje gibalnih dejavnosti otrok na temo vremenski pojavi.	Karte – otrok se giblje kot prikazuje karta (je sonce, dež, nevihta,...), se igra sprostivne igre,...
JEZIK	Uporaba jezika kot objekta igre ter spodbujanje ustvarjalnosti otrok ob ustvarjanju na temo vremenski pojavi.	Otrok pripoveduje na avtorskem stolu, prisluhne zgodbicam na temo vreme, si izmišlja uganke, pravljice,...
UMETNOST	Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti ob izvajanju likovnih, glasbenih in plesnih dejavnosti.	Otrok likovno, plesno, glasbeno ustvarja; prepeva pesmi,...
DRUŽBA	Seznanjanje z zdravim in varnim načinom življenja ob različnih vremenskih pojavi.	Se o vremenu pogovarja s prijatelji, sprehodi s prijatelji, skupna druženja s starši,...
MATEMATIKA	Doživljanje matematike kot prijetne izkušnje v povezavi z vremenskimi pojavi.	Izpolnjuje vremenski koledar, spoznava simbole, prešteva sončne, deževne dni,...

Cilji

Globalni cilj:

- Skozi projektne procese spodbujati in graditi vzgojne procese, ki bodo vplivali na postavljanje osnovnih temeljev ravnanja z okoljem v katerem živimo ter zagotavljati optimalne pogoje za privzgajanje pozitivnega in trajnostnega odnosa do okolja.

Cilji projekta:

- Privzgajanje in pridobivanje vrednot za varovanje okolja.
- Pridobivanje temeljnih naravoslovnih znanj za življenjski trajnostni razvoj.
- Izvajanje aktivnosti v naravnem okolju v eko sistemih, ki povezujejo človeka, živalstvo, rastlinstvo in neživo naravo.
- Spodbujati radovednost otrok kot pozitivno lastnost za ustvarjalnost, za akcijski odnos do okolja.
- V svetu narave spoznavati zakonitosti življenja.
- Otrok odkriva in spoznava vremenske pojave.

Metode

- Opazovanja,
- pogovora (na jutranjem krogu, ob knjigah, revijah, fotografijah,...),
- primerjanja,
- sklepanja,
- razvrščanja,
- eksperimentiranja (eksperimentalna dejavnost v vrtcu mora biti organizirana tako, da lahko otroci razvijajo svoje zamisli in odkrivajo nova spoznanja. In to tako, da si bodo lahko sami znali odgovoriti na vprašanja. Preko eksperimentalnih poskusov otroci prihajajo do eksperimentalnih rezultatov. Otroci si s tem razvijajo samostojnost, samozavest, raziskovanje, pridobivanje izkušenj, novega znanja, uporabo znanja,...).
- poročanja,
- postavljanja hipotez,
- uporabljanja tehnik aktivnega učenja.

Rezultati

Prav vse skupine so projekt pričele preko pogovora na temo »Vremek« ter izdelavo vremenskega koledarja. Otroci so ob tem spoznali osnovne simbole za vremenske pojave in tako od meseca novembra naprej izpolnjevali vremenski koledar. Ob koncu vsakega meseca starejši otroci izdelajo tudi stolpčni diagram, v katerem preverijo, koliko je bilo sončnih, deževnih, oblačnih,...dni. Vsi oddelki pa v naše delo vnašamo tudi multimedijška sredstva, da tako delo še bolj popestrimo. Starejši otroci multimedijo uporabljajo že sami (fotografirajo, brskajo po internetu,...).

Vremenski koledar (prvo star. obdobje)

Vremenski koledar (drugo star. obdobje)

Nadaljnje, podobne dejavnosti, so se prepletale tako v prvem kot drugem starostnem obdobju.

Izvedene dejavnosti:

- Vsakodnevno opazovanje vremena, beleženje na vremenski koledar
- Ogled animacij vremenskih pojavov na internetu
- Spremljanje vremenske napovedi na internetu
- Izdelava stolpčnih diagramov, kjer otroci pregledajo statistiko vremena v določenem mesecu
- Fotografiranje vremenskih pojavov
- Iskanje novih informacij v strokovni literaturi, člankih, revijah
- Izdelovanje plakatov
- Raziskovanje vremenskih pojavov v neposrednem okolju
- Gibanje na zraku, izvajanje športnih aktivnosti na prostem, sprehodi, izvajanje sprostitvene igre »nevihta«,...
- Poslušanje zgodb, slikanic; ogled različnih slikanic, pogovor ob tem
- Samostojno pripovedovanje otrok
- Besedno ustvarjanje otrok (»Oblak in snežinke«,...)
- Seznanitev z deklamacijami
- Izdelovanje lutk, izvedba lutkovne predstave »Kapljica rosek«
- Reševanje ugank na temo »vremek«
- Prepevanje pesmi o vremenskih pojavih, seznanitev z novimi pesmimi
- Poslušanje zvokov vremenskih pojavov preko cd predvajalnika
- Plesno - gibalno uprizarjanje vremenskih pojavov
- Vključevanje malih instrumentov
- Likovno upodabljanje vremenskih pojavov
- Izdelava vetrnic, gubanje (zmaji, letala,...)
- Ponazarjanje vremenskih pojavov s pomočjo odpadne embalaže (karton – veter, dež – zamaški,...)
- Izvajanje poskusov (»Topli in hladni zrak«, »Delanje megle«, »Delanje dežja«, »Slana na kozarcu«, »poskusi z vodo«, »S čim lahko naredimo veter«, »Kako nastane dež – segrevanje vode v loncu in nabiranje pare na pokrovki«, »Kdo povzroča gibanje valov«, »Izdelava naprave za določanje smeri vetra«, »kako nastane strela«)

Likovno ustvarjanje

- Se seznanili s pojmi led, slana,... (jih občutili v naravi)
- Uporabljanje tehnik Aktivnega učenja (viharjenje možganov, v krogu naokrog, kockanje, karte, avtorski stol,...)
- Izdelava didaktičnega materiala: spomin, sestavljanke, kartonke za pripovedovanje, kartonke za gibalne igrice, izdelava lutk
- Vključevanje zunanjih sodelavcev (knjižničarka, babica)
- Predstavitve teme, poskusov »Vremenski pojavi v mojem kraju« na TV Ideji
- Pustovanje »Eko pustna vremenska napoved«
- Oglad vremenske hišice,...

Poskus (»Delanje megle«)

Masaža – vremenski pojavi

Zaključek

V letošnjem šolskem letu smo si projektno delo zastavili kot igro, skozi katero se otroci učijo. Z izvajanjem načrtovanih dejavnosti, smo do sedaj izpolnili zadane cilje. Otroci so ob opazovanju in preko lastne aktivnosti spoznavali vremenske pojave značilne za določen letni čas, raziskovali, se igrali,...

Literatura

1. Hohmanm, M. in Weikart, D. P. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse. Ljubljana: DZS
2. <http://www.pro-vreme.net/>
3. <http://www.se-f.si/>
4. <http://www.zicer.com/>
5. Katalinič, D., (2008). Iz sveta pravljic v svet narave. Murska Sobota: Pomurska založba.
6. Katalinič, D., (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
7. Katalinič, D., (2010). Mi in ptičji svet okrog nas. Doves: društvo za okoljsko vzgojo v Sloveniji.
8. Katalinič, D., Forjanič, B., Horvat, B., (2009). Igrive kapljice. Gornja Radgona: Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona.
9. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
10. Parker, S., Vrhovec, T., (1995). Veselje z znanostjo - Vreme. Murska Sobota: Pomurska založba.

SPOZNAJMO LASTNOSTI ZRAKA

Povzetek

V vrtcu vsako leto izvajamo različne EKO projekte. V EKO projektih sodelujejo vsi otroci. V naši skupini, kjer so otroci stari od štiri do šest let, smo se odločili za projekt »Spoznamo lastnosti zraka«. Skozi okno svoje igralnice vsakodnevno opazujemo gibanje dreves. Prav to je otroke motiviralo k postavljanju različnih vprašanj kot so: Zakaj se drevo tako maje? Ali je veter tako močan, da bo podrl drevesa? Zakaj pa včeraj ni pihalo? Od kod pride veter? S skupnim načrtovanjem, raziskovanjem in preizkušanjem smo odgovorili na večino zastavljenih vprašanj.

Ključne besede: zrak, veter, drevo, vetrnica, letalo, milni mehurčki.

Abstract

In kindergarten we make different ECO projects every year and it gives opportunity for all children to participate. In our group, where children are between four and six years old we decided for a project »Let's get familiar with the quality of air«. Through our playroom window we observe every day the movement of trees and that same thing motivated the children to ask questions such as: Why is the tree moving so much? Is the wind strong enough to cut down trees? Why the wind wasn't blowing yesterday? Where did the wind come from? With collective planning, research and testing we answered most of the questions.

Keywords: air, wind, tree, windmill, soap bubble, plane.

Uvod

Otroke spremlja radovednost, zato je predšolsko obdobje primeren čas za izvajanje naravoslovnih vsebin. Te vsebine vsebujejo preproste postopke iz vsakdanjega življenja. Najbolj pomembno pa je, da otroci spoznavajo naravo, se spontano učijo in pri tem uživajo.

Z izvedbo projekta sva želeli otrokom omogočiti pridobivanje novih izkušenj in spoznanj ter jim tako odgovoriti na vsakodnevna vprašanja. Skupaj z otroki sva načrtovali dejavnosti, ki smo jih izvedli v prostoru in na prostem. Posamezne aktivnosti smo prepletali tudi z drugimi področji dejavnosti (matematika, gibanje, jezik, družba). Osredotočili smo se na gibanje stvari in opazovanje, kdaj in kako se gibljejo ali ne gibljejo.

Spodbude iz okolja so nas vodile k oblikovanju miselnih operacij kot so gibanje, čas, sile in drugo. Tako je bilo spoznavanje okolja in njegovih sprememb hkrati cilj in proces.

Cilji

Cilji, ki smo si jih zastavili:

- Otrok odkriva lastnosti zraka
- Otrok odkriva in spoznava pojave na nebu, ter vremenske pojave
- Otrok odkriva različna gibanja, glede na trajanje in hitrost
- Otrok spoznava, kaj gibanje povzroči in kaj ga vzdržuje
- Otrok spoznava gibanje teles po zraku
- Otrok odkriva in spoznava lastnosti teles

Metode

Pri našem delu so bile prisotne številne metode, ki so se med seboj povezovale in dopolnjevale.

- **Metoda opazovanja**
- **Metoda pogovora**
- **Metoda raziskovanja**
- **Metoda praktičnega dela**
- **Metoda pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti**

Diskusija

Smo ena izmed okoliških skupin vrtca, ki biva na podeželju. Otroci imajo možnost bivanja na prostem, opazovanja in raziskovanja narave v vseh letnih časih in ob vseh vremenskih pojavih. Zato so bili otroci zelo aktivno vključeni v dejavnosti, ki smo jih izvajali.

Poskuse smo izvedli na željo otrok. Naša motivacija je bila pihanje vetra.

Med zajtrkom so otroci opazili, da zunaj močno piha. Skozi okno so opazovali majanje vej na bližnjih drevesih, premikanje listov in nihanje ptičje hišice. To nam je bila iztočnica za pogovor.

Skupaj smo pripravili prostor, material in pripomočke. Vse poskuse smo izvajali v manjših skupinah, saj so le tako sodelovali vsi otroci pri vseh poskusih.

Otroci so sami zgubali pahljače iz papirja. Skupaj smo napihnili balone s katerimi smo se sprva poigravali, si jih podajali, odbijali, kotalil in spoznavali njihovo lahkotnost.

S pahljačami smo ustvarjali veter in jih poskušali obdržati v zraku, ter jih usmerjati pri letu. Sami so prihajali do spoznanj, da je treba z majhno pahljačo hitreje in močnejše »mahati«. Isti poskus smo napravili z milnimi mehurčki. Ugotovili so, da so večji mehurčki težji in hitreje padejo na tla.

Pri drugem poizkusu so si otroci z najino pomočjo zgubali letala. Ta letala pa niso bila vsa enaka, zato je bilo opazovanje še bolj zanimivo. Otroci so le-te sprva spuščali po prostoru, nato pa so jih spustili še iz zgornjega nadstropja navzdol v telovadnico. Let letal je bil zelo različen, kar so otroci tudi opazili. Med seboj so komentirali, se dogovarjali, si pomagali, tekmovali. Zelo smešno jim je bilo, ko so uporabili plastična letala in ugotovili, da sploh ne poletijo, ampak le padejo na tla. Ugotavljali so, zakaj ne letijo.

Tretji poskus smo izvedli z vetrnicami. Otroci so pomagali pri sami izdelavi. Zelo jim je bilo zanimivo, saj so za delo potrebovali načrt, manipulirali so tudi z različnimi pripomočki (kladivo, žebliji). Samo vrtenje smo izvedli v prostoru z različnim gibanjem. Ugotovili so, da se morajo za hitro vrtenje vetrnice tudi sami zelo hitro gibati. Zato so tekali in se vrteli. Opazovali so tudi mešanje barv, saj so vetrnice predhodno tudi pisano pobarvali.

Vse poskuse smo izvedli tudi na prostem. Tam so otroci še posebej uživali, predvsem pa so ugotavljali moč vetra. Opazovali so predvsem kam odnaša balone, tako so lahko ugotovili tudi smer vetra.

Otroci so imeli možnost preizkusiti vse poskuse. Poleg narave so bila prisotna tudi druga področja, kot na primer:

- gibanje (tek, različni skoki, hitra hoja, gibanje v različnih nivojih),
- matematika (štetje predmetov, mehurčkov, lastnost premikanja teles),
- jezik (otrok razvija sposobnost rabe jezika v povezavi z mišljenjem pri oblikovanju predpojmovnih struktur »število, količina, prostor, čas«, pri medsebojnih odnosih),
- družba (upoštevanje navodil, sodelovanje v skupini),
- umetnost (barve).

Cilji, ki smo jih zastavili, so bili doseženi. Spodbuditi sva hoteli predvsem otrokovo opazovanje, čudenje, predvidevanje in aktivno sodelovanje.

Zaključek

Otroci so prišli do številnih spoznanj. Spoznali so, da je zrak povsod okoli nas, čeprav ga nikoli ne vidimo, ne vonjamo in ne okusimo. Prepoznali so:

- različne vremenske pojave (sapa, veter, premikanje oblakov,..),
- da zrak lahko občutimo, kadar nam veter piha v obraz,
- da ga lahko slišimo, ko piha skozi špranjo,
- da lahko že majhna sapica premika različne predmete,
- različno moč vetra,
- da z lastnim telesom težje ustvarjajo veter in s tem premikanje predmetov,
- različna gibanja, glede na trajanje in hitrost,
- kaj gibanje povzroči in kaj ga vzdržuje,
- otrok odkriva in spoznava lastnosti teles.

Tudi po zaključku projekta so bili otroci še vedno zelo pozorni na vse pojave, ki so se dogajali v naravi. Iz dobre volje pa smo sestavili tudi pesem, ki pravi takole:

VETER

Ko prideš v vrtec
skozi okno poglej,
boš videl drevesa
in gibanje vej.

Smo vsi radovedni
zakaj to se dogaja,
zakaj tale veter
drevesom nagaja?

Odločili smo se,
da vse to spoznamo
in najdemo odgovor
tako, da se igramo.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. Zorec, M. (2004). *Naravoslovna delavnica*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
3. Kuščer, S. in Podreka, E. (2000). *Zrak*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
4. Walpole, B. in Ferbar, J. (1990). *Zrak*. Murska Sobota: Pomurska založba.
5. Krnel, D., Bajd, B., Oblak, S., Glažar, S. A. in Hostnik, I. (2006). *Od mravlje do sonca 2: naravoslovje in tehnika za 5. razred devetletne osnovne šole*. Ljubljana: Modrijan.
6. Searle-Barnes, B. (1996). *Ta čudoviti zrak*. Ljubljana: Jutro.

ZELIŠČA

Povzetek

Namen naravoslovja v vrtcu je naravoslovje v srečanju z naravo in to z okoljem v katerem se otroci gibljejo in živijo. V tem okolju otroci začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnostnem razvojem. Otrok v vrtcu in izven njega aktivno raziskuje pojave, ki ga zanimajo. To raziskovanje je zabavno in razburljivo, ter odpira vrata do vedno novih zanimivih problemov. Z jasnimi in načrtovanimi cilji, z ustvarjalnim nemirrom, z dobrim sodelovanjem in z željo po izboljšavah bomo zanesljivo dosegli večjo kakovost svojega delovanja s tem pa aktivnega učenja otrok.

Ključne besede: trajnostni razvoj, zelišča, naravno okolje.

Abstract

The main method for learning about nature in kindergarten is going to nature itself, exploring the environment in which children live and play. In such environment children begin to explore and develop not only their knowledge about nature but their own thinking structures and personal growth too. Children are active in exploring different natural conditions that they are interested to indoors and outdoors. Interesting and exciting exploring leads to new interesting problems that need to be solved. With good planning, creativity, team work and aspiration for improvement, we can certainly achieve higher quality of our work and with that higher levels of active learning for the children.

Keywords: sustainable environment, herbs, natural environment.

Uvod

Skupaj z otroki smo zbirali zelišča in jih prinašali od doma. Uredili smo si najprej zeliščni vrt v igralnici, kjer smo imeli priložnost postopnega poimenovanja in prepoznavanja zelišč. Otroci so prinesli precej izkušenj že od doma ob pogovorih s starši. Spomladi smo si uredili lep zeliščni vrt v bližini vrtca, kjer smo dosledno sledili spremembam ob opazovanju in skrbeli za njega, da je bil vedno urejen. Vsi skupaj smo se zavedali, da so zelišča, ki so rasla plod našega skrbnega in odgovornega odnosa.

V ta čas naravoslovja smo vključevali:

- Opazovanje,
- razvrščanje,
- urejanje,
- prirejanje,
- štetje,
- merjenje,
- postavljanje hipotez,
- izvajanje poskusov,
- posploševanje,
- rezultati.

Cilji

- Otrok se seznanja z prvimi zakonitostmi ter vzroki in posledicami,

- seznanja in spoznava različna zelišča,
- uri se v različnih tehničnih opravilih in razvija svojo tehniko ustvarjalnosti,
- otrok spoznava delovni proces shranjevanje in prenos informacij.

Metode

Pri izvajanju aktivnosti smo dali poudarek različnim naravoslovnim metodam, ki so temeljile na aktivnosti otrok:

- Metoda pogovora,
- metoda opazovanja,
- metoda odkrivanja in raziskovanja,
- metoda primerjanja,
- metoda praktičnih del,
- metoda pridobivanja spoznanj ob lastnih dejavnostih.

Rezultati

Naš projekt je trajal od jeseni do poletja in se podaljšal še v naslednje šolsko leto.

Ob projektu smo realizirali cilje, ki smo si jih zadali. Velik pomen je bila tudi vloga odraslega, kjer smo otrokom omogočili dovolj časa in priložnosti in preizkušanja z vsemi čutili.

Znanje smo si bogatili z različnimi dejavnostmi. Opazovali smo zelišča (vonj, tip). Spoznali način shranjevanja zelišč, kako skrbeti za zelišča tudi v času mirovanja. Opazovali spremembe v daljšem časovnem obdobju. Kako vreme vpliva na spremembe zelišč. Pripravili zemljo in posode za presajanje. Izvedli smo čajanko – čaj iz zdravilnih zelišč. Seznanili smo se z novimi besedami: poparek, zvarek, ščepec, prgišče. Izdelovali zeliščna mila. Pripravljali zeliščne namaze z katerimi smo se predstavili na sejmu Altermed. Ogledali zeliščni vrt v Žižki kartuziji, ogledali čajarno v Novi cerkvi in predstavili razstavo zelišč v knjižnici...

Otroke smo spodbujali pri opazovanju, raziskovanju, opisovanju, pojasnjevanju. Otrokom smo pripravljali situacije, v katerih so lahko sami rešili in poiskali problem. Spoštovali smo otrokovo razmišljanje in njegov način reševanja problemov. Ves čas pa smo spodbujali otrokovo radovednost.

Zaključek

Načrtno in sistematično opazovanje je ključ odkrivanja otrokovih interesov. Zato je pomembno, da vzgojitelj ugotovi posamezne interese otrok v skupini. Pri naravoslovnih dejavnostih otroci čutijo medsebojno pripadnost, ki temelji na podobnih interesih posameznikov. To pa privede do sodelovanja in pozitivnega tekmovanja.

Literatura:

1. Katalinič, D. (1992): Od semena do rastlin. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
2. Katalinič, D., Tratnjek, L., Anželj, B., (2007): Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.

ČEBELICA MOJA PRIJATELJICA

Povzetek

Vrtec Makole stoji na podeželju, obdan z prostranimi gozdovi in travniki, skozi katere vije svojo pot reka Dravinja. Z otroki smo imeli priložnost opazovati čebele v naravi, prav tako pa so nam bili v veliko pomoč lokalni čebelarji in starši naših otrok, ki se ukvarjajo s čebelarstvom. Skozi naše raziskovanje in z veliko mero otroške radovednosti smo spoznali življenje čebel, kako nastane med in vrste medu. V naravi smo iskali medovite rastline in se seznanili s pomembno vlogo tega majhnega bitja za človeka.

Ključne besede: čebela, čebelarstvo, med, medovite rastline, raziskovanje.

Abstract

Kindergarten Makole is located in the countryside; it is surrounded with vast forests and meadows through which the river Dravinja winds its way. We had opportunity to observe bees in the nature with children from kindergarten. A great help to us were local beekeepers and parents of our children who are engaged in beekeeping. Through our research and a great deal of children's curiosity, we learned about the life of bees, how honey is made and various types of honey. In the nature we were looking for nectar bearing plants and became familiar with the importance of this little creature to human.

Keywords: bee, beekeeping, honey, nectar bearing plants, research.

Uvod

Pomlad je čas, ko se začne novo čebelje leto. Ob opazovanju sadovnjaka smo opazili veliko čebel. Otroci so ugotovili, da nabirajo med. Ker pa imamo v skupini deklico, katere dedi je čebelar, nam je povedala, da čebele medu ne nabirajo, ampak cvetni prah in nektar. Med otroki se je razvila zanimiva diskusija in pojavilo precej vprašanj, na katere tudi vzgojiteljice nismo vedele odgovorov.

Na podlagi tega smo skupaj z otroki načrtovali novo temo z naslovom Čebelica, moja prijateljica.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode:

- igre,
- pogovora,
- pripovedovanja,
- poimenovanja,
- opisovanja,
- branja,
- možganske nevihte,
- KWL tabela,
- sodelovalnega učenja,
- razlage,
- od improvizacije k vodenju,
- opazovanja,
- razvrščanja,

- urejanja,
- štetja,
- postavljanja hipotez,
- načrtovanja,
- raziskovanja,
- okušanja,
- praktičnega dela.

Diskusija

Konec meseca aprila, ko se je narava prebudila iz dolgega zimskega spanja in so na plano priletele prve čebele, smo skupaj z otroki načrtovali na temo čebele. Z nevihto možganov smo iskali pojme, ki imajo kakršnokoli vezo s

čebelami. S pomočjo KWL tabele smo ugotovili, kaj otroci vedo o čebelah. Vprašanja, ki so jih otroci postavili, so bila izhodišče za načrtovanje naše teme. Zbrali smo ideje, kaj vse bi lahko počeli, kje bi kaj izvedeli, h komu bi lahko šli na obisk, da si čebele pogledamo od blizu.

Najprej smo poiskali knjige o čebelah od strokovne literature, revij, pa do pravljič. V igralnici nas je obiskal čebelar gospod Anton Plaznik, ter nam predstavil delo čebelarja, opremo in povedal o pomenu čebel za življenje na Zemlji. Takoj naslednji dan smo ga obiskali na domu. Pokazal nam je zgradbo čebelnjaka, nas seznanil z novimi pojmi in povabil v čebelnjak, kjer smo pogledali čebele, jih poslušali s stetoskopom in spoznali orodja za delo z njimi.

Tudi sami smo si v igralnici izdelali čebelnjak in na lesene ploščice poslikali panjske končnice. Iz čebeljega voska smo izdelovali sveče, topljenega pa smo zivali v kalupe v obliki čebel delavk in matice.

V naravi smo opazovali čebele pri delu ter iskali medovite rastline, ki smo jih nalepili v herbarij. V igralnico smo za en dan dobili tudi stekleni opazovalni panj in lahko videli kaj se dogaja v njegovi notranjosti. Umrlo čebelico smo tehtali in ugotovili, da je težka enako kot devet pšeničnih zrn ali eno koruzno zrno in lažja od enega fižola.

Postali smo pekovski mojstri in za cel vrtec napekli hruštljave medenjake. Spoznali in okusili smo šest vrst medu. S puščičnim diagramom so po poskušanju označili, kateri jim je najbolj všeč. Zmagal je akacijev med, sledil je cvetlični, lipov, smrekov. Najmanj pa so se odločali za hojinega in kostanjevega.

Otroci so v vrtec prinašali različni material: filme, risanke in dokumentarne oddaje o čebelah, različne slike in izrezke iz revij. Dve deklici pa sta se odločili da izdelata knjigo o čebelah in nam ju tudi prebrali in predstavili ilustracije.

Čebele in travnik z medovitimi rastlinami smo slikali, se vživljali v njih in na koncu zaplesali čebelji ples. Naučili smo se pesem Janeza Bitenca: Čebelica in zapeli ob zvokih harmonike najbolj znano pesem Čebelar, Lojzeta Slaka.

Čebele so otroci spoznavali tudi skozi različne igre, ki so bile izdelane v vrtcu: ZVOČNE ČEBELICE, ROŽICA NE JEZI SE, ČEBELJA POT, ČEBELICE, SPOMIN- TRAVNIŠKE ROŽE, RAZREZANKE.

Našli smo številne pregovore, reke in ljudske vraže o čebelah:

- Besede so kot čebele, ki pikajo ali prinašajo med.
- Ti sebi med, meni pa pelin.

- Kdor med obeta, trnje spleta.
- Sladek je kot med.
- Na jeziku med, v srcu led.
- Spredaj z medom maže, zadaj fige kaže.
- Če se ti sanja, da vidiš čebelji panj, bo v bližini ogenj.
- Čebele ne crkujejo, ampak umirajo.
- Lastnik čebel ne sme preklinjati. Tistim, ki bodo to počeli, bodo čebele nabrale prav malo medu.

Zaključek

Skozi ta projekt so otroci spoznali kako pomembno vlogo imajo čebele za človeštvo. Spoznali so kako nastane med, kaj je propolis, matični mleček, cvetni prah in okusili različne vrste medu. Seznanili so se z napačnim početjem človeka, ki s škropljenjem ogroža čebele. Znebili smo se strahu pred čebeljimi piki.

V kraju, kjer stoji vrtec imamo nekaj čebelarjev, tudi starši nekaterih otrok so čebelarji, tako da tema otrokom ni bila tuja in smo preko njih tudi neposredno vplivali na vedenje staršev do čebel.

Za konec naj dodam enega izmed nepozabnih Einsteinovih citatov:

» Ko bo izginila še zadnja čebela,
bo človek preživel le še štiri leta.
Ko ni več čebel, ni več opravevanja,
ni več rastlin, ni več živali, ni več ljudi.«

Einstein

Literatura

1. Angerer, T. (1999). Od čebelnjaka do medenjaka. Ljubljana: Družina d.o.o.
2. Čanč, B. (1997). Nenavadna čebelica. Samozaložba: Velenje.
3. ČZS, Javna svetovalna služba v čebelarstvu (2008). S čebelo do medu. Lukovica.
4. ČZS, javna svetovalna služba v čebelarstvu. (2009). Recepture izdelkov iz čebeljih pridelkov.
5. ČZS. (2008). Ekološko čebelarjenje. Ljubljana: Čebelarstva svetovalna služba.
6. DVD: Čebelica Maja. (2004).
7. DVD: Kranjska sivka: zabavno izobraževalni film za otroke.
8. Gregori, J. (1984). Mladi čebelar. Ljubljana: Mladinska knjiga.
9. Huseinovič, K. in A. (2009). Medenjaki. Zagreb: Založba karantanja.
10. Juvanec, B. (2010). Slovenski čebelnjak. Ljubljana: univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.
11. Krings, A. (1994). Čebela Adela. Radovljica: Didakta.
12. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
13. Makarovič, G. (1970). Slovenske panjske končnice. Ljubljana: Mladinska knjiga.
14. Maquoy, I., Greban, Q. (2005). Čebelica Meli. Ljubljana: Učila.
15. Novak, T., idr. (2003). Začetno naravoslovje z metodiko. Maribor: Pef.

NAŠE DREVO ROBINIJA

Povzetek

Vrtec Črenšovci je v šolskem letu 2011/12 izobesil zeleno zastavo. Zelena zastava nas spominja, da smo del narave, katere nimamo v trajni lasti, ampak je v naših rokah le začasno. S projekti, katere razpisuje Ekošola, skupaj z otroki stremimo k ciljem naše ustanove:

- Razvijanje pozitivnih medsebojnih odnosov;
- Vzgoja za zdrav način življenja v zdravem okolju (uvajanje ekološko predelane hrane, pitniki, gibanje, zobozdravstvena preventiva);
- Učinkovita raba naravnih virov (voda, odpadki, energija);
- Spoštljiv odnos do narave.

V okviru projekta *Moje drevo* smo v oddelku 5-6 let posadili drevo robinijo ali *akacija oz. trnje* (v prekmurskem narečju). Drevo nam je podaril naš hišnik, g. Štefan Hozjan.

Ključne besede: predšolski otrok, ekoopazovalni dnevnik, drevo.

Uvod

»Majhne otroke svet narave neustavljivo privlači, nenasitno so radovedni in sposobni so se čuditi« (Danks, 2007, str. 13).

V kurikulumu za vrtce je pod področjem *narava* navedeno, da otrok spoznava, spoštuje živa bitja, uživa z njimi ter se zanima za njihove življenjske pogoje (Kurikulum, 2008).

Abstract

Črenšovci kindergarten turned on the green flag in school year 2011/12. The Green flag reminds us that we are a part of nature, which is not our permanent possession, but it is in our hands only temporarily. Through the projects, which are announced by the Eco-School as a way of life, we strive to reach the aims of our institution:

- Developing positive relationships
- Education for healthy lifestyles in a healthy environment (introduction of organic processed food, accessible drinking water, movement, preventive dental care)
- Efficient use of natural resources (water, waste, energy)
- Respectful attitude towards nature.

According to the aims of the project *My tree* the children of the Section 5-6 year olds have planted a an acacia tree or thorne tree as it is called in Prekmurje dialect. The tree was given to us by our caretaker Stefan Hozjan, whomalso helped us to plant it..

Keywords: preschool children, eco observation log, a tree

V sklopu praznovanja dneva Zemlje (22. 4. 2012) smo posadili »naše« drevo - robinijo. V prekmurskem narečju drevo imenujemo akacija oz. trnje. Drevo je posajeno v šolskem parku, saj bodo otroci s projektom nadaljevali v naslednjem šolskem letu, ko bodo že prvošolčki. Na tak način tudi krepimo vezi med vrtcem in šolo.

Metode

Posluževali smo se naslednjih metod: igre, opazovanja, raziskovanja, sklepanja, pogovora, opisovanja, predvidevanja, fotografiranja.

Diskusija

Vseh 23 otrok ima ekoopazovalni dnevnik; pri sajenju je bilo prisotnih 19 otrok. Hišnik Štefan nam je podaril drevo, za kar smo mu še posebej hvaležni. Pri sajenju je bila prisotna tudi naša ravnateljica, mag. Marija Horvat. O koristi dreves smo se veliko pogovarjali, odgovore iskali v knjigah, pri čemer so nam pomagali tudi starši, precej nam je o drevesu ob

sajenju le-tega povedal hišnik. Vsak otrok je imel možnost sodelovati pri sajenju (da je zalival, držal drevo, zagrebel zemljo). Prve dni je bilo naše drevo »golo«, z vej so »štrleki« le trni. Čez pet dni so se na drevesu pojavili prvi listi in zdaj je že dobilo podobo pravega pomladnega drevesa.

Ves potek dejavnosti smo fotografirali.

Otroci so povedali, da je drevo še majhno, da bomo mogli biti potrpežljivi, da bo zrastle, ima samo »špice« ...

Robinija je drevo, ki ga bomo skupaj sistematično opazovali eno leto. Na srečanju s starši sva vzgojiteljici starše spodbudili, da tudi doma s svojim otrokom posadijo drevo in spremljajo rast na enak način kot mi v vrtcu.

Za sajenje drevesa doma se je odločilo kar nekaj staršev in otrok (dren, javor, smreka, bor, jablana, hruška). Trije otroci so povedali, da doma ne bodo posadili ničesar, ker nimajo primerne prostora za sajenje, starši ne dovolijo ... Otroci, ki so posadili drevo doma, so prinesli v vrtec risbe in fotografije, ki smo jih izobesili na panoju.

Kaj sploh robinija je?

Robinija je visoko drevo z globoko razpokanim lubjem, na vejah je trnje. Listi so jajčaste oblike (11 – 21). Indijanci v Ameriki so lesa robinije izdelovali loka, iz listov pa pridobivali modro barvilo (Greenaway, str. 65).

Cilji, ki smo si jih zastavili:

- posaditi in negovati drevo;
- pridobivati vrednote in znanja za varovanje okolja;
- spremljati in spoznavati zakonitosti življenja v svetu narave;

- s pomočjo ekoopazovalnega dnevnika in same vsebine pripomoči k spodbujanju in graditvi vzgojnih procesov, ki bodo vplivali na postavljanje temeljev ravnanja z okoljem;
- razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do narave ter privzganje vrednote in znanja za varovanje okolja;
- spoznavanje ravnega ciklusa v naravi.

O drevesih smo se začeli pogovarjati že jeseni, ko smo obiskali gozd, spoznavali smo zakonitosti gozda, njegove prebivalce, drevesa, zaigrali smo igrice. V gozdu je prostora za vse, s katero smo se predstavili na staršem in oskrbovancem Doma starejših Lendava. Drevesa smo tudi naslikali (pihanka).

Prebiralimo knjige o drevesih, se naučili deklamacijo Čudežno drevo (M. Stupica).

In zakaj ravno robinija? Robinija je paša za čebele, je domače prekmursko drevo in ga v šolskem parku še nimamo posajenega.

Zaključek

Avtorica Wilmes - Mielenhausen (1999) pravi, da je življenje v in z naravo za otroka možnost, da spozna, da so drevesa, rože, živali in tudi kamen del sveta.

V današnjem svetu, ko vsi preveč hitimo, ko nimamo več časa za najbližje, pride še kako prav stvar, ki nas vsaj za trenutek spomni na pomembne mejnike v našem življenju. Zdajšnji otroci, kasnejši učenci, zatem dijaki in nato odrasli ljudje se bodo »naše akcije« radi spomnili. Tako kot bodo odrasli in se krepili oni, tako bo raslo »naše« drevo.

Naj zaključim z mislijo enega izmed staršev: »Kako lepo, da smo doma posadili drevo, saj nas bo vedno spominjalo na leto, ko je naš fant prvič stopil v šolo.«

Literatura

1. Danks, F. (2007). Igrišča narave: igre, ročne spretnosti in dejavnosti, ki bodo otroke spravile ven. Ljubljana: Didakta.
2. Greenaway, T. (1997). Drevesa: žepni priročnik. Ljubljana: Mladinska knjiga.
3. Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
4. Wilmes - Mielenhausen, B. (1999). Kje je doma tišina?: starši in otroci odkrivajo poti do sprostitve. Radovljica: Didakta.

VREME IN VREMENSKI POJAVI V NAŠEM KRAJU

Povzetek

Skrb za ohranjanje narave in varstvo okolja je ena izmed temeljnih nalog današnjega časa, je poslanstvo vsakega izmed nas, je del vsakega vrtca in vsake šole. Vzgojne ustanove želimo že najmlajšim otrokom privzgojiti vrednote dobre okoljske vzgoje, kot so ljubezen, spoštovanje in skrb do varovanja narave, saj se prav v tem obdobju pri otroku oblikujejo kulturne, delovne in socialne navade.

Prav zato v vrtcu Most na Soči že peto šolsko leto v okviru različnih učnih vsebin programa Ekošola gradimo in nadgrajujemo poti, na katerih mladi rastejo in stopajo v prijaznejši svet narave.

Letos smo kot glavni sklop izbrali VREME IN VREMENSKÉ POJAVE V NAŠEM KRAJU.

S projektom smo pričeli jeseni. Vanj so bili vključeni vsi otroci vrtca, njihovi starši ter zunanji sodelavci.

Aktivno smo obravnavali vse teme, ki so povezane z vremenom in ohranjanjem čistega okolja. Naš namen je bil, da otroci skozi različne aktivnosti na vseh področjih kurikula spoznajo prednosti in slabosti vpliva vremena na življenje ljudi, živali in rastlin, ter s tem spoznajo, da z lastnim ravnanjem lahko vplivamo na klimatske spremembe.

Ključne besede: vreme, vremenski pojavi, letni časi, vremenski dnevnik.

Abstract

Environmental care is one of the basic tasks nowadays; it is everybody's mission and a goal of every kindergarten or school. In our educational institutions we raise children in their earliest age to love, respect, and care for our environment as cultural, work and social habits form at the right time.

The kindergarten of Most na Soči has been involved in eco project for five years now. Therefore we build and upgrade paths which the young population follows into a kinder world of nature.

This year we have chosen weather and weather conditions in our area as the main topic. We started the project in autumn and all the children, their parents and staff have been involved in it.

We have actively dealt with all topics concerning the weather and preservation of clean environment. Our goal is to teach children through different activities of the curriculum what are the advantages and disadvantages of the weather influence on people, animals and plants. Thus they can realize that we can influence on climate change by our behaviour.

Keywords: weather, weather conditions, seasons, weather diary.

Uvod

Vrtec leži v središču kraja Most na Soči, v neposredni bližini jezera na sotočju rek Idrijce in Soče.

Obdaja ga čudovita neokrnjena narava, privlačna za obiskovalce, ki uživajo na urejenih, razglednih sprehajalnih poteh, zato je skrb za čisto in urejeno naravo naša stalna praksa.

Vsako leto znova sodelujemo na čistilnih akcijah, zbiramo, ločujemo in zmanjšujemo odpadna gradiva ter izdelujemo iz naravnih in odpadnih materialov.

Velik poudarek dajemo bivanju na prostem, neposrednem opazovanju in doživljanju narave in naravnih pojavov.

Eden izmed ciljev letošnjega projekta je bil neposredno opazovanje vremena skozi letne čase v različnih vremenskih

razmerah. Tako so otroci spoznali in izkusili različne vremenske pojave ter vpliv le-teh na življenje ljudi, rastlin in živali. Svoje znanje in izkušnje so nadgradili z dejavnostmi znotraj vrtca ter v pesmi, besedi, igri in plesu predstavili staršem in krajanom na prireditvi ob zaključku projekta. Želja nas vseh je, da pridobljene izkušnje in znanje prenesemo v vsakdanje življenje in odnos do sveta postane način življenja.

Metode

Da smo realizirali zastavljene cilje, smo uporabili različne oblike in metode dela ter pri tem upoštevali vsa področja

otrokovega razvoja. Prednost smo dali individualnemu delu, neposrednemu opazovanju z veliko lastne aktivnosti in ustvarjalnosti. Dejavnosti in vsebine so se medpodročno povezovale z upoštevanjem načela sistematičnosti in postopnosti, pri čemer smo v ospredje postavili igro. Otroke smo ves čas spodbujali k beleženju na vremenske koledarje in plakate, k lastnemu razmišljanju, raziskovanju, in pripovedovanju.

Dejavnosti

Projekt smo izvajali skozi letne čase in ga razširili na vsa področja kurikula, pri čemer smo vsebine in dejavnosti prilagodili starostni stopnji otrok ter uporabljali sodobne pedagoške pristope.

Gibanje

- Sprehodi v različnih vremenskih razmerah
- Vadbena ura, Vremenska masaža
- Gibalna igra, Vremenko
- Gibalna igra, Sonce in dež
- Gibalna igra, Oblaki in veter
- Hoja z dežniki po lužah

Umetnost

- Izdelovanje Vremenkotov
- Izdelovanje vetrnic
- Izdelovanje oblakov
- Modeliranje sonca
- Učenje pesmice Tinkin dežnik
- Gibalna uprizoritev, beli oblaki
- Ples snežink
- Slikanje različnih vremenskih pojavov, dež, sonce, veter, sneg ...
- Učenje pesmic o vremenu
- Gibalno uprizorjanje po vsebini pesmic
- Slikanje vode ob poslušanju glasbe
- Izdelovanje dežnikov
- Dramatizacija – Rokavička

Matematika

- Izdelovanje termometrov
- Beleženje temperature
- Razvrščanje predmetov in oblačil glede na vreme

- Razvrščanje oblačil glede na letne čase
- Neposredno opazovanje in štetje oblakov, oblik in velikosti
- Vsakodnevno označevanje vremena na grafu in analiziranje grafa
- Naloge na delovnih listih – razvrščanje, primerjanje, klasificiranje
- Mavrica – razvrščanje po barvi
- Razvrščanje dežnikov po velikosti

Jezik

- Pripovedovanje zgodbic o vremenu s pomočjo lutke
- Vremenska pravljica Ku – ku
- Oblaček sanjaček – branje zgodbe v nadaljevanjih
- Deklamacija Oblaček pohajaček, Vozim oblak
- Učenje deklamacij o vremenu
- Pogovor o vremenu in vremenskih pojavih
- Pripovedovanje otrok ob slikah
- Prebiranje slikanic
- Pravljica Žogica Nogica
- Razgovor o vremenu kot povzročitelju naravnih nesreč
- Oglad filma o energiji in razgovor po ogledu
- Prstne igre, prve kapljice dežja ...
- Učenje izštevank – dež, sneg

Narava in družba

- Opazovanje in beleženje vseh vremenskih značilnosti letnih časov
- Spoznavanje različnih vremenskih pojavov
- Spoznali smo, kako nastanejo dež, sneg, toča, grom ...
- Oglad diaprojekcije o koriščenju vetra, sonca in vode za pridobivanje energije
- Spoznavanje poklica vremenoslovec
- Poslušanje vetra
- Preizkušanje vetrnic v vetrovnem vremenu
- Neposredno opazovanje naraslih rek, dvig vodostaja in ugotavljanje posledic
- Vsakodnevno opazovanje ter beleženje vremena na vremenski koledar
- Spoznavanje termometra
- Opazovanje oblakov
- Spoznavanje vremenske hišice
- Sodelovanje v projektu Ekoalbum
- Sodelovanje v projektu Modri nabiralnik

Diskusija

Vreme in vremenske pojave smo razširili skozi vse letne čase in jih obravnavali zelo poglobljeno. Skozi sodobne pedagoške pristope so otroci spoznali vreme in različna vremenska stanja, jih opisovali in doživljali. Ugotovili so, kako vreme lahko vpliva na nekatere dejavnosti, na življenje ljudi, rastlin in živali, da se vreme skozi letne čase spreminja, da se moramo odrasli vsakodnevno prilagajati vremenu in da s svojim ravnanjem v naravi lahko vplivamo na vremenske spremembe.

Skozi leto je nastalo veliko različnih izdelkov in plakatov. Sodelovali smo tudi z zunanjimi sodelavci in krajanji, ki so nam nudili vir informacij za pridobivanje novega znanja.

Zaključek

Vsi sodelujoči smo bili v projektu zelo aktivni in smo neizmerno uživali. Realizirali smo vse zastavljene cilje, izvedli vse načrtovane dejavnosti ter sproti preko medijev obveščali tako ožjo kot širšo javnost.

Program Ekošola je postal način našega dela, način našega življenja. Veseli in ponosni smo, da smo delček projekta, s katerim lahko vplivamo na ohranjanje naše narave.

Literatura

1. Krnel, D (1993), Zgodnje učenje naravoslovja
2. Kurikulum za vrtce, (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport
3. revija za otroke Cicido in Ciciban, različni letniki, od 2005 dalje, Mladinska knjiga Založba d.d., Ljubljana

TRAVNIK – ŽIVLJENJSKO OKOLJE RASTLIN IN ŽIVALI

Povzetek

Travnik je ekosistem, v katerem med rastlinskimi vrstami prevladujejo trave in zelišča. Zanj je značilna izredna velika pestrost rastlinskih vrst. Tam se zadržujejo tudi mnoge žuželke. Nujen pogoj za vzdrževanje travnika je redna košnja, ki jo izvajajo enkrat ali dvakrat letno. Travniki so naravna genetska banka, so vir zdravih rastlin, sodelujejo pri kroženju vode, preprečujejo erozijo, predstavljajo življenjski prostor rastlin in živali. O pomembnosti travnika moramo seznaniti že otroke v vrtcu. Saj na ta način pri otrocih ozaveštvimo pomen ohranjanja rastlinske in živalske raznolikosti, ki jo travnik, kot življenjsko okolje, nudi.

Ključne besede: travnik, rastline, žuželke.

Abstract

The meadow is an ecosystem where out of all the plant species grasses and herbs are most dominant. A great biodiversity of plant species is among its chief characteristics. It is also home to many insects. One of the necessary measures to keep the meadow in good condition is mowing it regularly, once or twice a year. Meadows are nature's gene banks, a source of medicinal plants, they play a part in the process of water circulation, they prevent erosion, and they represent a living environment for many plants and animals. Children should be acquainted with the important role of the meadow as early as kindergarten. In this way they learn about the importance of preserving natural biodiversity, which is what the meadow does by providing a precious living environment.

Keywords: meadow, plants, insects.

Uvod

Travnik je življenjsko okolje rastlin in živali. Zanj je značilna izredna pestrost rastlinskih vrst. Slovenija je po naravi gozdna pokrajina, ki jo je človek prilagodil svojim potrebam. Gozd je krčil, da je pridobil obdelovalno zemljo, pašne površine za živino in prostor za naselitev. Nastajale so njive in travnata območja, ki so jih vzdrževali s pašo, ponekod pa so jih tudi kosili.

Tudi v naši okolici vrtca je veliko travnatih površin, zato smo se v letošnjem šolskem letu odločili podrobneje seznaniti in spoznati travnik in njegove prebivalce (rastline in živali).

Naš cilj je bil spoznati rastline in živali kot del žive narave v vseh letnih časih ter spoznati življenje na travniku preko vseh čutil.

Metode

- metoda opazovanja in spoznavanja živih bitij s pomočjo povečevalnih stekel,
- metoda poslušanja,
- metoda raziskovanja,
- metoda pripovedovanja,
- metoda pogovarjanja.

Diskusija

Dejavnosti otrok starih 1-2 let: otroci so se s travnikom, žuželkami, cveticami najprej seznanjali preko knjig, slikanic, kartonk, fotografij, ki so jih imeli v igralnici (poimenovanje, pogovor,...); travnik so obiskovali v različnih letnih časih in ga opazovali, poudarek je bil tudi na čutilih - tipanju, vonjanju, poslušanju. Jeseni so le opazovali, pozimi so hodili po zamrznjenem travniku in opazovali, pomladi so nabirali in spoznavali cvetice, žuželke (čebele, metulje,...). Slikali so s prstnimi barvami, risali s suhimi barvicami, voščenkami na temo travnik. Na travniku so se igrali enostavne gibalno-rajalne igre (Ringa raja,...).

Dejavnosti otrok starih 2-3 let: opazovali so travnik skozi letne čase, ugotovitve otrok - pozimi ga prekriva sneg, spomladi se sneg topi in zemlja se mehča (blato). Sadili so rastline in opazovanje kaj bo iz sadik zraslo, opazovali forzicije v vazi z vodo (popki se odprejo), opazovali korenine, čebulice, izdelali herbarij, opazovali žuželke s povečevalnimi lončki in lupami (kobilica, mravlja, muha), poslušali oglašanje žab na internetu, v mlaki, opazovali mrest in paglavce, polže in metulje. Pogovarjali ob slikanicah, knjigah o pomladnih cveticah, pomladi, kako živijo polži, pikapolonice, mravlje, na sprehodu opazovali rastline. Raziskovali travnik z lupami,

opazovali prve travniške cvetlice, opazovali travniške živali - polžke, pajke (pajki na obisku v igralnici) – dejavnosti na temo pajek - pletemo pajkovo mrežo iz volne, plezanje skozi pajkovo mrežo iz toaletnega papirja. Sprehajali so se po, ob travniku, telovadili, pripovedovali uganke o travniku, gledali film o travniških živalih.

Dejavnosti otrok starih 3-4 let: doživljali travnik z vsemi čutili - tipali, božali; opažali: mehko, trdo, suho, mokro; opazovali barve na travniku, naravne pojave (rosa, led, sneg), opazovali s pomočjo lupe; poslušali: veter, črčike, ptičke, pokušali kamilični čaj (nabirali in sušili kamilične cvetove). Na temo travniške živali so živali najprej poimenovali, obiskali knjižnico in sposodili knjige na izbrano temo, iskali informacij na internetu, v revijah, izrezovali slike in izdelava plakata. Na temo travniške rastline, so rastline poimenovali, njihove dele, in ugotavljali, kakšni so pogoji za rast in razvoj. Imeli so športni dan na travniku, piknik ter rajali.

Dejavnosti otrok starih 4-5 let: skoraj vse dejavnosti so skušali izvajati na travniku: telovadili, plesali, se pogovarjali, raziskovali, plesali, se prosto igrali...; o travniku in žuželkah iskali informacije preko knjig, leksikonov, internetnih strani. Opazovali so žuželke s pomočjo povečevalnih stekel; poimenovali njihove dele telesa; se seznanili z njihovim prehranjevanjem, življenjskim ciklom; opazovali travnik skozi celo leto. Otroci so ugotavljali kaj ja močvirje in kaj travnik. Spoznavali so zakaj nastane močvirje, katere živali domujejo v in ob močvirju ter travniku. Živali so opazovali tudi skozi povečevalno steklo in pod mikroskopom. Oblikovali in ustvarjali so iz odpadne embalaže - kačji pastir, žabe, metulje, gosenice, pajke, ribe. Skozi letne čase so otroci

opazili spremembe (npr. slana v zimskem času, razlika v dolžini stebel-rast, zaprti popki in cvet, trave...). Na travniku so plesali, se lovili, pletli venčke iz cvetov. Opazili so znano slovensko posebnost - kozolce in se pogovarjali o kmečkih delih na travniku (košnja, sušenje sena), o orodjih in drugih pripomočkih. Načrtovano imajo še oblikovanje herbarija. Travniške rastline in drobne živali so ustvarjali in slikali s čopiči in tempera barvami, tiskali, risali s svinčniki, ogljem,... S tehniko »simetrija« so nastali pisani metulji. S prepleteno vrvico so oblikovali pajkovo mrežo. Podobno so z elastiko prepletli noge obrnjenih miz in otroci so se vživeli v plezanje spretnih pajkov. Uporabili so odpadne stekleničke, jih okrasili s koščki usnja in nastale so vaze za nabrane travniške cvetlice.

Dejavnosti otrok starih 5-6 let: zaigrali igrico Leteča hišica, ki govori o tem, kako pomembno je zelenje na splošno, ne samo travnik (za naše počutje, prinaša nam veselje, lepoto, ker brez zelenja je vse sivo in dolgočasno). Opazovali in nabirali travniške rastline za herbarij. Obiskali knjižnico in sposojali knjige na tem travnik. Pogovarjali o travniku, njegovih prebivalcih – jih primerjali med seboj; pogovarjali o delu na travniku; raziskovali z lupami, raziskovalnimi posodicami, mikroskopom.

Komentarji otrok na temo travnik:

Aljaž: Travnik – tam metuljčki letijo, rožice cvetijo, pajki tam živijo. Nekateri pajki delajo mreže. Pikapolonica ima majhne noge, prinaša srečo in leti.

Viva: Čebela hodi od cveta do cveta pa nabira med. Je čr-tasta, rumena in črna.

Mark: Ko pajki delajo mreže, se lahko kakšna muha ali čebela ujame. Metuljčki se ustavijo na rožah.

Daša: Tam so razno razne žuželke. Ko pajek splete mrežo, pride človek in jo podre. Muren je črn in ima tipalke.

Kalina: Rože rastejo, drugače kot na vrtu. Tulipani rastejo na vrtu, marjetice pa na travniku.

Biba: Regrat raste na travniku. Polž ima hiško pa tipalke.

Lev: Drevje raste na travniku tam pri nas, tudi na Šmarni gori, ampak v senci.

Lili: Tam raste trava, rože, velik žuželk je na rožicah. Cvetni prah je na rožicah.

Jan: Pajki lahko živijo tudi na steni.

Gaja: Metuljčki lahko umrejo, če nimajo hrane. Deževnik rad živi v travi ali pa kje drugje.

Nekaj pesmic, deklamacij, pravljic, gibalno-rajalnih iger na temo travnik:

Slikanice, knjige: E. Carle: Zelo lačna gosenica, M. Podgoršek: Črviva zgodba; A. Krings: Kobilica Milica; M. Zorec: Murenček in mravljice; D. Zajc: Leteča hišica; C. Forne: Na polju in vrtu; R. Kayser: V gozdu in na travniku; M, Cox: Moj naravni vrt; T. Jennings: rastline; D. Kobal: Pika poka in njen prijatelj Pegi Pu, J. Osojnik: Čebelica Maja gre na potep, Lačna muholovka; zbirka Odkritja za najmlajše: Kako živijo pikapolonice; Kako živijo čebele, mravlje, metulji, polži; J. Zpevak: Žuželke; S. Morgan: Male pošasti; D. Burnie: Drevo – od drobnega semena do mogočnega

gozda; L. Howell: Svet rastlin in živali; C. Fitzsimons: 50 zamisli za otroke v naravi; A. Moller: Po zemlji in po zraku – kako potujejo rastline; M. Manning: Šola naravoslovja; enciklopedija: Cvetlice in drevesa; H. Press: Skrivnosti narave; D. Burnie: Rastline; R. Snedden: Kaj je cvetlica?; T. Jennings: Rastline; N. Ardley: Spoznavajmo znanost-rast; S. Morgan: Življenje rastlin; Odkrivam svet – gozd; G. Allen: Cvetnice; Dogodivščine Mravljinka Ferdinanda, G. Strniša: Lučka Regrat; češka ljudska: Trije metulji, H. Gnoroga: Lena čebela; P. Kovač: Kresnica Podnevnica; F. Levstik: Kdo je napravil Vidku srajčico; H. C. Andersen Palčica; Z. Glogovac: Jurček na travniku.

Pesmi: J. Bitenc: Čebelica; Gosenica; B. Rudolf: Huda mravljica; J. Bitenc: Mravlja in polž, J. Bitenc: Metuljček cekinček; slovenska ljudska: Na planincih; J. Bitenc: Zvonček in trobentica; J. Bitenc: Sonce se smeje; Tri male žabice; koroška narodna pesem: Žabja svatba; M. Voglar: Mali zvonček; J. Bitenc: Vijolica; J. Bitenc: Pikapolonica; M. Voglar: Pesmica o čričku; M. Voglar: Mravlje; Gosenica; Šmentana muha; Pajek, slovenska ljudska: Jaz pa grem na zeleno travco;

Deklamacije: O. Župančič: Ciciban in čebela; N. Maurer: Prva čebela; M. Rainer: Pomladna romanca; Polžek Slinček (ljudska).

Rajalno gibalne igre: Bela lilija, Rdeči tulipan, Potujemo v Rakitnico, Trden most, Rdeče češnje, Pajek in muhe, Metuljčki in rože, Hitre in počasne mravlje, Na paši, Dež-sonce, Črički iz luknjice, Metuljček se potepa, Preljuba žival-kdo si?, Kdo je zvonček?

Zaključek

Danes, ko se način življenja spreminja in se ljudje selijo v mesta, so se travnate površine začele zaraščati. Kljub temu želimo travnike ohraniti zaradi velike biotske raznovrstnosti ter slikovite kulturne krajine in z njo povezane narodove identitete. Visoko biološko vrednost imajo tudi življenjski prostori, ki jih je ustvaril človek. Prevladuje mnenje, da je gozd življenjski prostor mnogoterih živali in rastlin, manj znano pa je, da so nekatere vrste živali in rastlin vezane le na odprto pokrajino. Tako najdemo na travnikih pisan rastlinski in živalski svet, ki pa je zaradi izginjanja travnikov ogrožen. S skupnimi močmi skušajmo ohraniti raznolik življenjski prostor rastlin in živali že s tem, da otroke poučimo, da travnikov ne onesnažujemo in jih ne uničujemo. Živa bitja nam bodo hvaležna.

Literatura:

1. <http://www.umanotera.org/index.php?node=90> - zbrala in spisala Barbara Skaberne

KAKO MAJHNEMU OTROKU PRIBLIŽATI RAZISKOVANJE IN ODKRIVANJE ŽIVE NARAVE

Povzetek

V letošnjem šolskem letu smo v oddelkih prvega starostnega obdobja v enoti Mojca izvajali projekt Raziskovanje travnika z vsemi čutili. Glede na to, da so bili naši otroci stari od enega do treh let in smo bili deloma omejeni na krajše sprehode in izlete v okolico vrtca, smo dejavnosti zasnovali tako, da smo naravo prinesli k nam v naš vrtec in v oddelke.

Naš osrednji cilj je bil ustvariti otrokom spodbudno in stimulatивно okolje, ki krepi in spodbuja njihovo naravno radovednost do odkrivanja novega, ter jim pomagati narediti prve korake v svet naravoslovja in odkrivanja žive narave. Njihova starost nam je bila v pomoč, saj je malčke vodila naravna radovednost in želja po spoznavanju novih stvari.

Ključne besede: majhni otroci, raziskovanje, odkrivanje, živa narava, naravna radovednost, čutila.

Abstract

This school year in the first age group in the unite Mojca we were implementing the project »Research into the meadow with all your senses«. Given that our children were aged from one to three years and we were limited to short walks and excursions near our kindergarten, we have designed the activities in which we brought nature to our children in our kindergarten and our playrooms.

Our main goal was to create stimulating and supportive environment for young children, which reinforce and encourage their natural curiosity for discovery and helps them make their first steps into the world of science and discovery of living nature. Their young age helped us, because young children are led by their natural curiosity and desire to learn new things.

Keywords: young children – toddlers, exploration, discovery, living nature, curiosity, senses.

Uvod

Strokovnjaki so opisali naravno okolje kot velikega prijatelja in učitelja mladih otrok, predvsem zaradi njegovih neskončnih priložnosti za raziskovanje in učenje ter presenečenja, ki tičijo za vsakim vogalom. »Že sama moč narave, da uči in navdušuje, bi morala biti sama po sebi razlog za vpletanje narave v življenje majhnih otrok« (Keeler, 2008).

Med vsemi ključnimi prednostmi, ki jih strokovnjaki pripisujejo zgodnjim izkušnjam z naravo, kot so povečana skrb za okolje, povečana sposobnost domišljije, zmožnost koncentracije, sposobnost opazovanja, povečanje jezikovnih in sodelovalnih zmožnosti, smo v letošnjem letu izpostavili predvsem korelacijo med odkrivanjem, spoznavanjem in raziskovanjem narave in razvijanjem otroške senzibilnosti ter zaznavanja sveta s pomočjo čutil. Vsebine in dejavnosti tega projekta smo tesno prepletli z ostalimi vsebinami našega dela.

Metode

Uporabljene metode dela: opazovanje, raziskovanje, pogovor, razlaga, opisovanje, pripovedovanje, branje, čutno zaznavanje, doživljanje, lastne aktivnosti, pripevanje in petje, likovno izražanje, igra, delo z avdiovizualnimi sredstvi.

Diskusija

V jesenskem času smo travnik pretežno opazovali, božali suho travo, hodili po travnatih površinah, opazovali gibanje trave v vetru, iskali žuželke v travi in pospremili travnik k zimskemu počitku. V času mirovanja zunanjega travnika smo otrokom ponudili veliko naravnih materialov za raziskovanje in manipuliranje (storžki, palčki, kamenčki, slama, listje, iglice, želodi, orehi, kostanji ...). Hkrati smo poglobljali čutne izkušnje v »Mojčinah delavnicah«, ki so bile zasnovane tako, da so spodbujale in razvijale njihove senzorične

sposobnosti. V začetku marca smo zasejali svoj lastni travnik, ki je otrokom omogočil uvid v njegovo nastajanje. V vodni mizici smo si ustvarili skupni mini travnik. Z otroki smo pripravili zemljo, zasejali semena, dnevno skrbeli, zalivali in opazovali rast trave. Travniki smo predstavljali na sonce na prosto in opazovali njegovo rast. V začetku aprila nas je presenetil sneg, ki je pobelil in pomoril nekaj naše nove trave. Po razočaranju smo ob pomladnih sprehodih s pravega travnika na svojega prinašali travniške rastline (regrat, marjetice, vijolice, deteljice, ivanjščice) in travniku pomagali, da je ponovno zaživel. Hkrati smo ga dopolnjevali z novimi spoznanji o malih travniških obiskovalcih. Izdelali in igrali smo se metuljčke, pikapolonice, pobarvali polžje hiške ...

Spoznanja in vedenja o travniku smo prenesli tudi v druge dejavnosti in različna področja kurikula. Veliko smo si pomagali z glasbenimi, plesnimi, dramskimi in likovnimi dejavnostmi. Tako smo ustvarjali zeleno (likovne delavnice), peli pesmice o travniških živalih in cvetlicah (Zum zum zum čebele, Pikapolonica, Zajček hopa hopa hop, Jaz pa grem na zeleno trav'co), plesali ples metuljev in pikapolonic, se igrali glasbeno-didaktične in rajalne igre (Sonce in dež, Skrijemo se v travo, Izidor ovčice pasel, Didel dajčka, Ali vidiš zajčka, Ebele bebele ...). Projekt smo zaključili z lutkovno-glasbeno delavnico »Zelo lačna gosjenica«, ki prav tako ponazarja naravni krogotok življenja, njegovo rast in spreminjanje. Travniki so naši!

Zaključek

Našim majhnim otrokom smo na zanimiv, drugačen način omogočili spoznavanje in poglobljanje podoživljanje naravoslovnih vsebin na raznolike in zabavne načine, ki so jih pritegnile in sprostile. Veseli smo, da smo že tako majhnim otrokom uspeli pričarati lepoto travnika in narave nasploh. Skupna rdeča nit v enoti na temo travnika je bila dobra izbira, ki je omogočala vsem, otrokom in delavcem poglobljeno sodelovanje, bogatila je naše odnose in skupaj smo dosegali več.

Literatura:

1. Kurikulum za vrtce: Ministrstvo za šolstvo in šport: Ljubljana, 1999.
2. Devjak, T., Batistič, M. : Pedagoški koncept Reggio Emilia in kurikulum za vrtce. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, 2010.
3. Carle, E.: Zelo lačna gosjenica: Ljubljana: Epta, 1997.
4. Miller, L. D., Tichota, K., White, Y.: Young Children Learn Through Autentic in a Nature Explore Classroom, Dimension Educational Research Foundation, 2009.

PRIPRAVA JABOLČNEGA KISA V VRTCU

Povzetek

Ekološka pridelava hrane je vse bolj »in«. Večina nas vse bolj strmi k naravno pridelani hrani. Nič pa ni bio oz. eko kar tako samo po sebi. Ekološko pridelano hrano lahko kupimo že skoraj v vseh večjih trgovinah. Pridelana so po določenih pravilnikih, ki jih nadzorujejo v to namenjene institucije. Na srečo živimo v okolju, kjer je veliko priložnosti za tradicionalno pridelavo ekološke, neoporečne hrane. Okolje nam daje možnost, da otroke vzgajamo v ekološkem duhu, jim približamo tradicionalen način oskrbe s hrano.

V Vrvcu Lendava že vrsto let otrokom poskušamo približati zdrav način prehranjevanja. Strokovni prispevek opisuje, kako otroci preko različnih dejavnosti, strokovne literature, metode aktivnega učenja spoznavajo staro vrsto jabolk, ter dobrine, ki jih sadež ponuja. Na podlagi pogovora in ugotovljenega predznanja smo se odločili za pripravo neoporečnega jabolčnega kisa.

V neposredni bližini smo naleteli na neškropljene jabolne. Organizirali smo obiranje jabolk, pripravili vse, kar je potrebno za nastanek jabolčnega kisa. Recept za pripravo smo poiskali v strokovni literaturi. Pripravili smo načrt za shranjevanje kisa in iskali predloge, ideje o promociji.

Hiter tempo današnjega časa odrasle prisili, da pozabijo na vrednoto ekološko pridelane hrane. Velikokrat prav otrok odraslemu odpre oči, ga opozori na lepoto okolja, v katerem živi, ter na dobrine, ki nam jih nudi.

Ključne besede: Ekološko pridelana hrana, jabolko, jabolčni kis, okolje, vrednote.

Abstract

Ecologically produced food is growing attention every day. Majority of people is striving for naturally grown food. Unfortunately, nothing is 'eco' or 'bio' by itself. Ecologically grown food can be nowadays bought in almost every grocery store. It is produced in the framework of special regulations, which are monitored by the competent institutions. Luckily, we live in the environment suitable for traditional production of ecological and faultless harvest. Our environment gives us a chance to bring up children in the ecological spirit and introduce them to the traditional ways of purveyance.

In the Kindergarten Lendava, for several years we are putting our effort to present healthy nourishment to our children. Present article describes children's cognition of the old apple sorts and their useful goods, throughout variety of activities, professional literature and active learning methods. Based on a debate and recognized knowledge, we decided to prepare faultless apple vinegar.

In the immediate neighbourhood we found the organically grown apple trees. We organized picking apples and prepared everything needed for making of the apple vinegar. Recipe was taken from the professional literature. We made a plan for storage and seek to find suggestions and ideas for promotion and marketing.

Rapid lifestyle forces adults to forget about ecologically grown harvest. Often, children are those who open parents' eyes and remind them of the beauty of the environment and nature we all live in and of the goods that are provided by the nature.

Keywords: Apple, apple vinegar, environment, ecologically grown food.

Uvod

Okolje, ki nas obdaja je naše največje bogastvo. Bogati nas na različne načine. Naš odnos do okolja je lahko varovalen, občudovalen, izkoriščevalen... Odnos do okolja pa se začne že v zgodnji otroški dobi. Otroci potrebujejo nenehen stik z naravo. Pomembno je da naravo doživijo z vsemi svojimi čutili, v vsej svoji lepoti. Okoljsko zavest

gradimo, tako pri otrocih kot pri odraslih s spoznavanjem vsega tistega, kar nas obdaja. Tega se v Vrvcu Lendava še kako zavedamo. Spoštovanje našega naravnega okolja je naša dnevna rutina. Zdrav način življenja pa je naša prioriteta in naša vrednota, saj nas hiter tempo sodobnega časa velikokrat pripelje do tega, da na to pozabimo. Otroke

poskušamo vzgajati v duhu spoštovanja naravnega okolja, ter dobrin, ki nam jih ponuja.

Ekološko pridelana hrana v sodobnem svetu vse bolj pridobiva na pomenu in se med drugim uporablja, kot strategija za ohranitev okolja. Velika večina nas vse bolj strmi k naravno, tradicionalno pridelani hrani. Na srečo živimo v okolju, ki nam nudi veliko možnosti za spoznavanje ekološko pridelane hrane. Tako imajo otroci že v predšolskem obdobju priložnost, da spoznajo naravna bogastva, ki jim jih okolje nudi.

Preko različnih didaktičnih iger, na sprehodih, med pogovori otrokom poskušamo privzgojiti različne ekološke vrednote. Pri tem jim skušamo razvijati kritično mišljenje, pri čemer vsak zavzame določeno stališče. Otroci preko igre spoznavajo naravne zakonitosti okolja, njihove vrednote... Med drugim se nam zdi pomembno, da se otroci seznanijo z tradicionalnim način priprave hrane, saj jim to okolje neposredno ponuja.

S spoznavanjem sadežev smo ugotovili, da se v neposredni bližini nahaja sadovnjak neškropljenih jabolk. S pomočjo tehnike aktivnega učenja smo ugotavljali kaj vse lahko iz jabolka pripravimo. Otroci so samostojno prišli do spoznanja, da se iz jabolka lahko pripravi kis. Tako je padla odločitev za pripravo jabolčnega kisa.

Globalni cilji

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do narave.

Cilji

- Spodbujati radovednost otrok, kot pozitivno lastnost za ustvarjalnost, za akcijski odnos do okolja.
- Seznanjanje z varnim in zdravim načinom življenja.
- Pridobivanje temeljnih naravoslovnih znanj za življenjski trajnostni razvoj.
- Razvijati podjetniške lastnosti pri otrocih.

Postopki in metode dela

Metode dela:

- Igre
- Opazovanja
- Raziskovanja
- Sklepanja
- Pogovori
- Opisovanja
- Predvidevanja
- Uporaba tehnike aktivnega učenja

Načrtovane dejavnosti:

- Otroci spoznavajo jablano in jabolko.
- Otroci preko pogovora in strokovne literature spoznavajo dobrine, ki jih sadež ponuja.
- Otroci skupaj s strokovnimi delavkami načrtujejo obiranje jabolka.
- Otroci s pomočjo strokovne literature pripravijo jabolčni kis in simbolno zapišejo.

- Uporaba kisa v vsakdanji prehrani.
- Otroci načrtujejo promocijo svojega izdelka in tržijo.
- Otroci iščejo rešitve za smiselno uporabo dobička.

Izvedba

V jesenskem času smo na sprehodih po vasi opazovali sadovnjake in se pogovarjali o jesenskih sadežih.

Otrokom najbližji in najbolj poznan sadež je jabolko. Pogovor je nanesel o uporabnosti jabolka. Ugotovili smo, da se pri deklici, ki obiskuje vrtec nahaja nasad kislih jabolka. Nasad je tako velik, da oni vseh jabolka ne potrebujejo za lastne potrebe. Začel je nastajati načrt kako bi mi lahko jabolka uporabili, kaj vse bi lahko iz njih pripravili. Predlogov je bilo veliko, a prevladala je priprava jabolčnega kisa.

Nastal je načrt, kako do jabolka. Po urejeni pešpoti smo se napotili k deklici obirat jabolka. Obiranje jabolka smo povezali s prijetnim druženjem, gibanjem v naravi. Otroci so bili pri dejavnosti notranje motivirani, kar je bila posledica njihove aktivnosti. Nato smo jabolka dostavili v skupino in pričeli z brskanjem po strokovni literaturi, po receptu za pravo jabolčnega kisa.

Jabolka smo oprali. Otroci izmenično rezali, drugi so narezana jabolka shranili v že naprej pripravljen opran sod, tretji pa so narezana jabolka prelili s toplo vodo. Napolnjen sod smo prekrili in ga postavili v predverje vrtca. Pričakovanje je bilo veliko. Sod so otroci dnevno opazovali. Okrog soda je bilo naenkrat ogromno mušic. Z brskanjem po spletni strani smo ugotovili, da so prav one tiste, ki pripomorejo k nastanku kisa. Po treh tednih smo sod odprli. S poskušanjem smo ugotovili, da nam je uspelo. Pripravili smo jabolčni kis. Sledilo je prelivanje in precejanje kisa. V sodelovanju s starši smo zbirali nepovratne steklenice, ki smo jih napolnili s kisom. Naš izdelek je bil gotov, pripravljen za trženje. Ponudili smo ga staršem, obiskovalcem Katarininega sejma, ter domačinom na božičnem bazarju.

Otroci so si s trženjem kisa prislužili denar. Postali so pravi mali podjetniki. O zaslužku so se veliko pogovarjali, prešteli denar. Skupaj smo prišli do zaključka, da ga je potrebno smiselno uporabiti. Otroci so dali predlog za izlet, kot nagrada za njihov trud. Del denarja pa smo namenili nakupu sadike jablane, za ponovno pridelavo kisa.

Rezultati

Otroci so v predšolskem obdobju najbolj dojemljivi. Njihova radovednost, ustvarjalnost in aktivnost ne pozna meja. Vse dejavnosti smo načrtovali na podlagi predznanja otrok. Pri pridobivanju novih spoznanj so bile uporabljene tehnike aktivnega učenja. Otroci so sodelovali pri načrtovanju. Podajali so predloge in ideje. O svojih spoznanjih so poročali.

Otroci so ugotovili; da jabolka lahko uživamo kot sadež, primerna so za pripravo soka, kompota, jabolčnega zavitka, jabolčne čežane. Z brskanjem po strokovni literaturi pa smo ugotovili, da lahko iz jabolka pripravimo jabolčni kis.

Priprava kisa

Potrebujemo: Neškropljena kisljabolka

Kisljabolka očistimo, zrežemo na koščke, damo v posodo in prelijemo s toplo vodo. Posodo pokrijemo in pustimo, da se jabolka sparijo. Po treh tednih je kis dober za uporabo.

Uporaba kisa

- Kis uporabljamo pri pripravi solate.
- Kot dodatek pri goveji juhi.
- Zmehča mesne zrezke.
- Namesto limone, ga damo v čaj.
- Lahko pripravimo osvežilno, zdravilno pijačo (razredčeno ali nerazredčeno).
- Izmivanje in umivanje.
- Kopeli.
- Obkladke.

Zdravilni učinki jabolčnega kisa

- Obkladki iz jabolčnega kisa pomagajo pri znižanju povišane telesne temperature.
- Pomaga pri bolečinah v grlu.
- Pri vnetju sklepov.
- Pri glavobolu.
- Pri debelosti.
- Pri težavah s krvnim tlakom.
- Pri različnih kožnih boleznih.
- Pri majhnih opeklinah.
- Odličen je za umivanje zob in splakovanje ust.

Pogled naprej

- Obisk eko sadovnjaka
- Nakup sadike jablane

Diskusija

S pripravo jabolčnega kisa smo želeli otrokom približati pomen samooskrbe s hrano. Velika večina nas vse bolj strmi k naravno, tradicionalno pridelani hrani, spoznavanje tega pa se začne že v predšolskem obdobju. Na srečo, živimi v okolju, ki nas s svojim bogastvom oskrbuje. Tako imajo otroci priložnost spoznati dobrine okolja, ki so pomembna za naše zdravje. Ideja za pripravo kisa nam je dala okolje samo, poudarila pa otroci.

Dejavnosti smo izvajali v jesenskem času. Pri izvedbi projekta so nam pomagali starši. Skupaj z otroki so zbirali nepovratne steklenice in nas pri delu podpirali. Otroci so na podlagi pridobljenega znanja osveščali starše in okolico. Odlično pa so se znašli v vlogi »malega podjetnika«. Pri trženju svojega izdelka so mimoidočim razlagali kako so pripravili kis, ter njegove zdravilne učinke.

IZJAVA OTROKA: »Kupite kis. Mi smo pri J. nabirali, mušice pa so delale. Zdravo je, samo eno stane.«

Zaključek

Neposredni stik z okoljem omogoča otroku razvijati občutek za lepo in vredno v okolju, spoštovanje in občudovanje, ter željo po ohranjanju. Vse kar otroci slišijo, želijo videti. Vse kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Tako si otroci postopno razvijajo zavedanje o prepletenosti odnosov v okolju, pri čemer smo jim odrasli zgled. Prav priprava jabolčnega kisa je otrokom omogočila, da so si pridobili temeljna znanja za življenjski trajnostni razvoj.

Svoja nova spoznanja so prenašali staršem, ter širši okolici.

Literatura

1. Ašič p. Simon. (1984). Pomoč iz domače lekarne. Mohorjeva družba. Celje.
2. Marjanovič Umek Ljubica. (2001). Otrok v vrtcu. Založba Obzorja. Maribor.
3. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
4. Bezenšek Metka. (2003). Razvijanje vrednot v okoljski vzgoji. Predšolski otrok danes. Vrtec Slovenske Konjice. Str.18-22.

ČEBELE MED NAMI

Povzetek

Živimo v lepem naravnem okolju, ki je še dokaj ohranjeno in imamo veliko neokrnjene narave, vendar pa kmetje s svojimi pesticidi povzročajo veliko škodo, zlasti čebelam. Zato sva se odločili za projekt zgodnjega naravoslovja o spoznavanju življenja čebel v odnosu do človeka in drugih živih bitij.

Poznavanje življenja čebel je bistvenega pomena za ohranjanje zdravega življenjskega okolja in navad. Spoznanje, da brez čebel ni življenja, je otroke osupnilo. Po raziskavah o življenju čebel so spoznali, kako pomembne so za obstoj vse narave in človeštva in danes so do njih bolj spoštljivi in odgovorni. Poseben pomen sva dali uporabi pesticidov, ki jih uporabljajo kmetje v našem okolju. Otroke sva ozaveščali k varovanju in ohranitvi neokrnjene narave, brez uporabe strupov, ki jo uničujejo. Tako so otroci svoja spoznanja prenašali na starše in skupaj smo osveščali širšo okolico s plakati in transparenti. Otroci so med projektom v želji po opazovanju, raziskovanju, primerjanju, sklepanju uživali in se učili novih strategij mišljenja. Večino časa smo preživeli v naravi in se iz nje učili. Z izkustvenim učenjem in z vsemi svojimi čutili so otroci pridobili različna znanja o odnosu do narave in povezavi čebele – človek.

Ključne besede: čebele, panj, pesticidi, čebelnjak, panjske končnice, kranjska čebela, travnik.

Abstract

We live in a beautiful natural environment that is relatively well preserved and intact, yet local farmers cause great damage to it with the use of pesticides, which is especially harmful to bees. This is why we decided to work on the pre school natural science project on the life of bees. Learning about the life of bees is crucial for the conservation of a healthy living environment. The realization that there is no life without bees has stunned our children. Following the researches into the life of bees they realised how important bees are for the existence of the whole nature and humankind. Thus the children now treat bees with more respect and a greater responsibility. We put a special emphasis on the use of pesticides by local farmers in our living environment. The children were made aware of the importance of protection and conservation of our natural environment without the use of poisons which destroy it. Our children forwarded their knowledge to their parents and together we tried to increase public environmental awareness of this problem with posters. During the project the children were enjoying in their observation, researching, comparing, concluding and they learned new strategies of thinking. We spent most of the time in nature and learned from it. Through the process of experimental learning, using all their senses, the children acquired a lot of knowledge about the human attitude towards the nature and the connection between bees and humans.

Keywords: bees, beehive, pesticides, beehouse, beehive endings, carniolan bee, meadow.

Uvod:

S projektom sva želeli otroke spodbuditi k pomenu življenja čebel za obstoj narave in človeštva. Želeli sva, da sami, z izkustvenim učenjem spoznajo, kako velik pomen imajo čebele za človeka. Projekt sva začeli že jeseni s tradicionalnim medenim zajtrkom in že takrat so otroci spoznali pomen medu v prehrani za človeka. Zastavili sva naslednje cilje in jim z otroki sledili preko šolskega leta:

- otrok odkriva, spoznava življenje čebel v naravi, njihovo vlogo in življenje v panju;
- otrok odkriva, da je življenje čebel odvisno od ljudi;
- razvija primeren odnos do čebel,

- seznanjeni se, kako se moramo vesti v bližini čebel in kako ravnamo, če nas piči čebela;
- spoznava moč pesticidov na čebele,
- ozavešča starše in širšo skupnost na nevarnost uporabe pesticidov.

Metode:

Pri izvajanju projekta sva uporabljali različne metode dela: akcijsko raziskovanje, opazovanje, pogovor, lastna aktivnost, igra.

Diskusija:

Kot sva omenili, sva začeli s projektom že v jeseni z medenim zajtrkom. Med nami je bil prvič čebelar, ki je otroke seznanil s pomenom medu za zdravje in jim predstavil različne vrste medu. Nadaljevali smo z opazovanjem čebel v našem naravnem okolju pri letanju od cveta do cveta. Kmalu se je ozračje ohladilo in čebel ni bilo več. Ugotovili smo, da so se skrile v panje, kjer bodo preživele zimo.

V literaturi čebelarjev smo prebrali, da čebele pozimi izoblikujejo zimsko gručo, ki ima obliko jajca. Dokončno je oblikovana v mesecu decembru. Temperatura v sredini stisnjene gruče čebel je približno 25 stopinj celzija, na njenem obrobju pa je temperatura od 8 do 12 stopinj celzija. V tem času v panju ni več zalege. Morda le še kje na Primorskem, kjer je nekoliko topleje. V tem času smo prislonili ušesa na žrelo panja in poslušali tiho šumenje. S pomočjo čebelarja smo vtaknili skozi žrelo v panj tanko plastično cevko in poslušali tiho šumenje, ki je bilo izrazitejše. Čebelar nam je povedal, da smo lahko prepričani, da je s čebeljo zalogo vse v redu. Tako brez problemov uživajo zimski počitek. Čebele se z zunanega dela gruče nenehno premikajo proti notranjosti gnezda. Ob zaužitju hrane si ustvarjajo potrebno toploto, ki je nujno potrebna, da čebelja družina preživi zimsko obdobje.

Spomladi smo vsak dan čakali, kdaj jih bomo zagledali. Ko je zacvetel regrat, smo čebele prvič opazili, zato smo raziskali in ugotovili, da je regrat medonosna rastlina. Nabrali smo cvetove in iz njih tudi sami skuhal med, ki smo ga podarili staršem na roditeljskem sestanku. Seveda so se najprej z njim posladkali otroci. Spoznavali smo tudi druge medonosne rastline in spodbudili starše, da naj jih posadijo doma. S pomočjo čebelarja smo raziskovali življenje čebel, ugotovili, da so marljive in pridne delavke, da stražijo čebelnjak, nabirajo nektar in delajo v čebelnjaku.

Obiskali smo čebelnjak in se s posebnimi pokrivali približali čebelam. Spoznali smo delo čebelarja in zakonitosti v življenju čebel. Otroci so preizkušali različne vrste medu in druge produkte. V vrtcu smo s pomočjo mamice spekli medenjake, izdelovali iz odpadnega materiala čebelnjak in različne čebelice. Izdelali smo si tudi sestavljanke po pravljici Čebelica Meli. V pravljici Čebelica Ela je ozdravela smo se srečali z nevarnostjo pesticidov in dali velik poudarek ekološkemu načinu pridelave hrane.

Čebelar nam je dal plakate, revije in drugo literaturo, ki smo jo uporabili pri našem projektu in za ozaveščanje širše javnosti o pomenu čebel in o vlogi pesticidov. Izdelali smo letake, ki opozarjajo na pravilno uporabo pesticidov in jih raznesli po okolici.

Pri projektu sva sledili KWL tabeli

KAJ VEM O ČEBELAH?	KAJ ŽELIM IZVEDETI?	KAJ SEM SE NAUČIL-A?
PIČIJO TE	ALI RES NABIRAJO MED?	ČEBELE NABIRAJO NEKTAR IN CVETNI PRAH, MED NASTAJA V SATOVJU REGRAT IMA VELIKO MEDU
NABIRAJO MED	ZAKAJ SO PANJI RAZLIČNIH BARV?	VRSTE MEDU: CVETLIČNI, GOZDNI
NABIRAJO CVETNI PRAH	KAKO NASTANE MED?	ČEBELE NABIRAJO CVETNI PRAH IN NEKTAR
ŽIVIJO V ČEBELNJAKU	KAKO ŽIVIJO ČEBELICE V PANJU?	PANJI SO RAZLIČNIH BARV ZA OKRAS TER DA SE ČEBELE ORIENTIRAJO V SVOJ PANJ
SPIJO V ČEBELNJAKU		ZA ČEBELE SKRBIJO ČEBELARJI, NAJBOLJ ZNANA VRSTA ČEBEL PRI NAS JE KRANJSKA ČEBELICA, KI JE SIVO ČRNA POZNANE SO ČEBELE DELAVKE, STRAŽARJI, MATICA JE MATI VSEH ČEBEL IZLEGA JAJČECA
NABIRAJO MEDINO		NEVARNOST ZA ČEBELE: STRUPENA VODA (ŠKROPIVA) ČEBELE UBIJA STRUP ČE TE ČEBELA PIČI, TAKOJ UMRE

Literatura.

1. Zbornik čebelarjev: Slovenija – domovina kranjske čebelice, letnik 2012, NUK Ljubljana
2. Revije o čebelarjenju, občinsko glasilo čebelarjev, maj 2012
3. Posamezni čebelarji, ki so nam pomagali pri raziskovalnem projektu:
Jože Pugelj, Marjan Strnad, Robert Cimerman

LOČENO ZBIRANJE ODPADKOV

Povzetek

Smo EKO vrtec na podeželju. Letos smo se odločili, da bomo aktivno pristopili k projektu LOČENO ZBIRANJE ODPADKOV v vseh starostnih skupinah. Po vaseh imamo EKOLOŠKE OTOKE, kamor naj bi občani sami ločevali odpadke. Žal se opaža, da so otoki precej prazni in slabo obiskani. Po pogovoru z otroki, kako doma odlagajo odpadke, smo ugotovili, da pri tem otroci sploh ne sodelujejo. Po individualnih razgovorih s starši smo prišli do zaključka, da so premalo obveščeni, da ne vedo, kaj sodi v določen zabojnik.

Glede na zaskrbljujočo situacijo smo se odločili, da se posvetimo ločenemu zbiranju odpadkov z otroki in starši.

Ključne besede: Odpadki, ločeno zbiranje odpadkov, ekološki otoki, kartonska embalaža mleka in soka (KEMS), predelava odpadkov, recikliranje.

Abstract

We are an ECO kindergarten on the countryside. This year we decided that we will actively participate in the separate garbage collection in all age groups. In all villages we have ecological islands, where citizens themselves are supposed to separate garbage. Unfortunately, we have noted, that the islands are quite empty and poorly visited. After a conversation with the children, about how they dispose of garbage at home, we found out that the children are not included in the act of separate garbage disposal. After individual interviews with parents, we have come to the conclusion that there are not informed enough to not know what falls within the specified container.

According to the disturbing situation, we have decided to dedicate ourselves to separate collection of garbage with children and parents.

Keywords: garbage, separate collection of garbage, ecological islands, recovery of garbage, cardboard milk and juice containers(KEMS), recycling.

Uvod

V zavesti sodobnega človeka je vse bolj prisotno spoznanje da varovanje okolja ni le modna muha ampak nuja. Posledice človekovega delovanja se vedno bolj kažejo na okolju in že vplivajo na kakovost našega življenja.

Čisto in urejeno okolje je vrednota, za katero si moramo prizadevati vsi.

To pa je nedvomno povezano s spremembo našega odnosa do okolja. Odpadkov je vedno več in prostora na odlagališčih zmanjkuje. Eden od prvih korakov k reševanju obremenjevanja okolja je ločeno zbiranje odpadkov.

Vse več ljudi se zaveda moralne odgovornosti do okolja in že ločeno zbira odpadke, saj se zavedajo, kako pomembno je tako ravnanje za ohranjanje okolja. Ločevanje odpadkov je podlaga za izvajanje postopka recikliranja oziroma predelave odpadkov.

Odpadki, ki bi sicer končali na odlagališču in bremenili naše okolje, postanejo v drugačni obliki spet uporabni. Preko leta smo sledili sledečim ciljem:

- aktivno sodelovanje otrok in staršev pri zbiranju, prinašanju in ločevanju odpadkov v vrtcu in doma;
- podajanje strokovnih tematik;

- zagotavljanje informiranja staršev preko zgibank in oglasne deske;
- igralne urice in ustvarjanje z odpadki.

Metode

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela: opazovanja, pogovora, razgovora, raziskovanja, preizkušanja, lastne aktivnosti, sklepanja, predvidevanja, metode aktivnega učenja in igre.

Diskusija

V proces smo vključili različne tehnike aktivnega učenja z otroki. Z viharjenjem možganov smo ugotavljali »KAJ SO ODPADKI?«. Preko KWL tabele smo preverili, kaj vemo, kaj bi želeli izvedeti in na koncu preverili, kaj smo se naučili o odpadkih. Otrokom smo naročile, da so od doma prinašali različne odpadke. Veliko smo razvrščali in klasificirali. Zunaj smo si ogledali ekološki otok in opazili, da so zabojniki različnih barv. Iz zabojnikov smo prebrali, kaj se vanj odlaga.

Tako smo si tudi v sobi izdelali zabojnike. Ker pa so otroci premajhni in niso poznali črk, smo naprosili starše, da so nam prinesli odpadne reklame. Iz njih smo izrezali različne artikle, katere odpadke so otroci prinašali v vrtec. Te smo polepili po zabojnikih in otroci so sami ločevali odpadke. V krajevni knjižnici smo si izposodili literaturo, med drugimi otrokom najbolj priljubljeno Pujsa Pepo »Ločevanje odpadkov«. Pojavilo se je veliko zanimanje za črke, saj so otroci slikovno prepoznavali, kaj je bilo v določeni embalaži.

Starše smo vseskozi obveščali preko oglasne deske s slikovnimi in pisnimi informacijami. Otroci so od doma prinašali izrezke iz reklam, katere smo uporabili za tehniko grozdenja. Pripravili smo razstavo za starše in ostale otroke iz vrtca ter jim predstavili različne odpadke in jih usmerili, v katere zabojnike sodijo. Prvi odzivi staršev so bili navdušujoči. Otroci so želeli, da tudi doma izdelajo zabojnike in jih polepijo z artikli iz reklam.

Sčasoma se nam je nabralo veliko odpadkov in otroci so sami pričeli z različnimi igrami. Podirali so plastenke, igrali na pločevinke in si prepevali. Skupaj smo prišli do spoznanja, da nekatere odpadke lahko ponovno uporabimo. Izdelali smo si različne igre, instrumente, žige, skulpture in dekoracijo v igralnici. Sodelovali smo tudi pri zbiranju kartonske embalaže mleka in soka, tehtali in beležili število. Izdelali smo skupinsko lepljenko in sodelovali na natečaju KEMS. K sodelovanju smo povabili tudi starše, kateri so doma skupaj z otroki izdelali kolaže na temo risanih junakov.

Pripravili smo igralno urico za očke, kateri so nam iz KEMS odpadkov izdelali različna vozila in nam okrasili igralnico s ptičjimi hišicami in ptički.

Mamice so nam na igralni urici iz blaga in pločevink izdelale lončke za barvice za v likovni kotiček.

Projekt je bil s strani staršev zelo dobro sprejet. Za lažje ločevanje smo jim pripravili zgibanke, katera jim bo v pomoč pri ločevanju odpadkov doma.

Spremembe po dejavnostih pri otrocih

- Pokazal se je velik interes za zbiranje, ločevanje in uporabo različnih odpadkov.
- Otroci so postali samostojni, samozavestni pri ločevanju odpadkov.
- Opazili smo doslednost otrok, opozarjanju med seboj, če je prišlo do napake.
- Vpliv otrok na starše in ostale otroke. Tudi v sosednjih skupinah so pričeli z ločevanjem odpadkov.

Spremembe po dejavnostih pri strših

- Starši so redno spremljali informacije na oglasni deski.
- Aktivno so sodelovali s prinašanjem odpadnih materialov.
- Udeležili so se igralnih uric in ustvarjalno prispevali k ureditvi igralnice.
- Pohvalili so se, da tudi doma redno ločujejo odpadke.
- Pozitiven odziv na informativno zgibanke.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
2. Zgibanke, prospekti, publikacije EKOšole
3. 101 izdelek iz odpadne embalaže, Amand papotnik
4. Zabava z odpadki. Pujsa Pepa, DZS
5. Zeleni otroci, Neil Morris

RAZISKOVANJE VODNIH EKOSISTEMOV

Povzetek

V okviru Ekošole smo se odločili za sodelovanje na športno-ekološkem projektu BMW Eko regati, kjer je bila glavna tema vodni ekosistemi – mokrišča. Namen projekta je ozaveščanje varovanja in izboljšanje kakovosti različnih voda in posledično tudi različnih rastlinskih in živalskih vrst. Projekt je podpirala tudi mednarodna okoljevarstvena organizacija WWF.

Projekt je potekal na nivoju cele enote. Vključeni so bili otroci prvega in drugega starostnega obdobja. Metode, vsebine in aktivnosti smo prilagodili starostni stopnji. Poudarek je bil na opazovalnih metodah, ki so potekale v ožjem in širšem ter naravnem in kultiviranem okolju.

Ugotovili smo, da so bili otroci zelo navdušeni nad raziskovanjem v naravi. Najbolj se jim je vtisnil v spomin razvojni cikel žabe in naše Mini mokrišče.

Ključne besede: mokrišče, voda, raziskovanje, povečevalna stekla, žaba.

Abstract

As an Eco-School we have decided to participate in sports and ecological project BMW Eko regata, with the main theme of aquatic ecosystems - wetlands. The project aims to raise awareness of protecting and improving the quality of various water sources and consequently a variety of flora and fauna. The project was also supported by the international organization in wildlife conservation WWF.

The whole unit participated in the project. Children of first and second age group were included. Methods, content and activities were age-adjusted. The emphasis was on the method of observation, which took place in the narrow and broad, natural and artificial environment.

We found out that the children were very excited about exploring in nature. The most memorable things were frogs' life cycle and our Mini wetland.

Keywords: wetlands, water, exploration, magnifying glass, frog.

Uvod

Pri izvajanju projekta smo upoštevali smernice Ekošole ter na otroka osredinjen pristop. Naš namen je bil spodbuditi otroke k raziskovanju ter jih ozaveščati kako pomembni so vodni ekosistemi. Voda je ključnega pomena za preživetje ljudi in ostalih živih bitij. Naš vrtec obdaja veliko različnih vodnih ekosistemov. Za naše raziskovanje smo si izbrali dva: mokrišče Šobec in Šotno barje Goreljek v Triglavskem narodnem parku. V okviru projekta smo izvedli veliko različnih dejavnosti v povezavi z vodo in mokrišči.

Metode

- opazovanja
- pogovora in razgovora
- lastne aktivnosti
- raziskovanja
- odkrivanja
- eksperimentiranja
- doživljanja

- opisovanja
- igre

Diskusija

Projekt smo začeli z ogledom filma »Wetlands: keeping our planet alive and well« (Mokrišča: ohranimo naš planet živ in zdrav). Posnetek nam prikazuje pomembnost mokrišč za ljudi in probleme, ki ogrožajo mokrišča. Ogledali smo si tudi revije, slikanice in plakate preko katerih so se otroci seznanili z mokrišči in življenjem v njih.

Mokrišče Šobec

Da bi otroci doživeli neposreden stik z mokrišči, smo se z otroci drugega starostnega obdobja odpravili na ogled in raziskovanje bližnjega mokrišča Šobec. S seboj smo vzeli vse potrebno za raziskovanje: povečevalna stekla, pincete, mreže, različne posode za lovljenje, shranjevanje in opazovanje

živali... Za lažje raziskovanje smo otroke razdelile v manjše skupine. Vsak si je izbral pripomoček za delo. Opazovali smo biotsko pestrost v vodi in ob njej. Otroci so prvič stopili v stik z raziskovalnimi pripomočki in delom.

Pred odhodom smo nabrali različne materiale za pripravo Mini mokrišča v vrtcu.

Šotno barje Goreljek

V sodelovanju s starši smo se dogovorili za voden ogled barja na Pokljuki. Tukaj so se otroci seznanili z različnimi rastlinskimi vrstami, ki tam rastejo. Najbolj zanimiva jim je bila mesojeda rastlina. Med potjo smo ujeli rjavo žabo in si jo podrobno ogledali. Izvedli smo tudi eksperiment s katerim so otroci prišli do spoznanja kako je nastalo barje.

Mini mokrišče

Da bi mokrišče predstavili tudi otrokom prvega starostnega obdobja, smo strokovne delavke skupaj z otroki pripravile umetno mokrišče. Naredili smo ga iz kamenja, peska in mivke, ki smo jih nabrali na Šobcu. Posadili smo vodne rastline. Vanj smo dali tudi žabji mrest, ki ga je skupaj s starši v vrtec prinesla deklica. Služil nam je kot opazovanje razvoja žabe. Iz mresta so se kmalu izlegli pupki, sedaj pa opazujemo, da se iz njih razvijejo žabe, katere bomo potem skupaj z otroci odnesli v bližnje mokrišče.

Trenutno se Mini mokrišče nahaja na igrišču vrtca, kjer je na ogled tako otrokom kot tudi staršem.

V namen opazovanja smo otroke seznanili z uporabo mikroskopa. Pogledali smo si vodnega drsalca, šotni mah in alge. Nekateri otroci so našli svoje različne pristope pri uporabi; gledali so skozi en okular.

Izdelovanje iz gline

Naredili smo maketo mokrišča. Otroci so oblikovali relief. Nato smo na željo otrok dodali kamenje in suhe rastline, ki so jih nabrali. Izdelali so tudi različne živali, ki smo jih odkrili med našim raziskovanjem.

Mlajši otroci so iz gline izdelali nize. Na ploščice so z zobortrebci risali motive iz mokrišč, ki so jih nato tudi pobarvali.

Izdelovanje papirja

Tudi ta dejavnost je bila namenjena mlajšim skupinam. Otroci so se seznanili z recikliranjem papirja in pomena vode v postopku. Otroci so uživali ob rezanju in trganju časopisnega papirja, prinašanju vode, packanju in čofotanju... Nekateri pa so papirno kašo tudi poskusili, če je užitna. Za raznolikost papirja smo poskrbeli z različnimi sestavinami kot npr. čaj, kava, čebula, sok rdeče pese... in na željo otrok tudi zemljo. Na papir so otroci narisali utrinek iz našega raziskovanja, ki se jim je najbolj vtisnil v spomin.

Mrtva reka

Da bi otrokom približali problematiko onesnaženja rek in voda, smo iz odpadnega materiala skupaj izdelali dvometrsko 3D lepljenko Mrtvo reko. Narejena je iz odpadnih vrečk, ki smo jih oblikovali v reko in obrežje. Otroci so od doma prinesli polomljene igrače in odpadke (embalaža), ki smo jih kot ponazoritev onesnaženja nalepili po celi reki.

Med procesom izdelave Mrtve reke smo se spomnili istoimenske pesmi. Poslušanje te pesmi je otroke zelo pritegnilo zato smo se jo tudi naučili. Otroci so nas opozorili, da o onesnaženi reki govori tudi naša eko himna. Onesnaževanje reke smo ob glasbi Vltave ponazorili tudi s plesno koreografijo. Otroci so si sami izdelali kostume iz odpadnih vrečk.

Na zaključni prireditvi bomo projekt predstavili staršem z eko slikanico in razstavo fotografij. Predvajali jim bomo tudi film, ki smo ga posneli na raziskovalnem izletu na Pokljuki. Otroci bodo zapeli Eko himno in Mrtvo reko ter zaplesali ples reke.

Zaključek

Upamo, da smo s tem projektom prispevali otrokom vsaj delček okoljske vzgoje za ohranitev našega planeta in da bi svoje izkušnje in spoznanja delili z zunanjim svetom.

Viri

1. Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. (2001). Založba obzorja
2. Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Založba AWTS

NAŠE DREVO MARELICA

Povzetek

Drevo ima lahko za otroka v zgodnjem otroštvu velik pomen, saj se otrok preko opazovanja, nege in skrbi za drevo uči in vzpostavlja svoj odnos do okolja in tudi do soljudi. V Vrtec Murska Sobota, enota Romano Pušča, smo skupaj z otroki, starši, predstavniki krajevne skupnosti Pušča, ravnateljico in ekokoordinatorjem za vrtece Slovenije g. Danetom Kataliničem posadili sadno drevo marelico. V predšolskem obdobju se postavljajo temelji posameznega otroka, ki bodo vplivali na proces učenja in vzgoje v drugih starostnih obdobjih. Odrasli smo s svojim odnosom, aktivnostjo in zgleodom otrokom vedenjski in učni vzor. Otrok se mora naučiti živeti z naravo, v njej ustvarjati, raziskovati, a vse preko igre. Prav narava je prva in prava učilnica za opazovalno in raziskovalno delo otrok. V naši enoti imamo zastavljen cilj, da otrokom omogočamo čim več skupnega bivanja v naravi, da zelo zgodaj začutijo bogastvo naravnega okolja.

Ključne besede: ekoopazovalni dnevnik, drevo, sadika, ekologija, zalivanje, opora.

Abstract

A tree can be of great importance for a child in early childhood, since by observing and taking care for a tree the child is learning and developing his or hers attitude towards environment and also towards people. In kindergarten Murska Sobota, unit Romano Pušča, we have together with children, parents, representatives of county of Pušča, the principal of kindergarten and eco-coordinator for the Slovenian kindergartens mr. Dane Katalinič planted an apricot tree. In preschool period children develop the bases, which later on influence on their studying and upbringing. Adults are important role models with their attitude and activities. A child must learn how to live with the nature, how to create in it and explore it, but all this through kids' games. It is nature which is the first true classroom for a child's observation and research work. Our unit tends to offer the children as much time as possible spent in the nature, so that they can at an very early age already feel the opulence of natural environment.

Keywords: eco-observation journal, tree, plant, ecology, watering, stake.

Uvod

V predšolskem obdobju se oblikujejo odnosi med otroki, starši, vzgojitelji in okoljem. Ta odnos lahko otroci najbolj doživljajo v naravi. Projekt **Ekoopazovalni dnevnik – moje drevo** je lep primer, ki na neposreden način povezuje otroke, starše in vrtec. Projekt je ciljno naravnano v povezavi z vsemi starši, otroki in vzgojitelji. S pomočjo projektne vsebine ekoopazovalnega dnevnika želimo prispevati k spodbujanju in graditvi vzgojnih procesov, ki bodo učinkovito pripomogli pri vzpostavljanju temeljev ravnanja z okoljem.

Metode

- Metoda pogovora: otroci sodelujejo v pogovoru o drevesu marelica.
- Metoda opazovanja: otroci opazujejo rast, spreminjanje drevesa skozi letne čase. Drevo opazujejo od jeseni do poletja – v vseh letnih časih.
- Metoda primerjanja: otroci primerjajo drevo glede na višino, debelino, vrsto, dele skorje, opazujejo in primerjajo liste.

- Metoda ugotavljanja: otroci ugotavljajo spremembe pri višini, obliki, debelini, barvi drevesa, vejah.
- Metoda opisovanja: otroci pri opazovanju in beleženju izrazijo svoja občutja, spoznanja. S tem želijo seznaniti še druge in nam hkrati dajejo izziv, naj mu pomagamo poimenovati nova doživetja in spoznanja v naravi.
- Metoda risanja: otroci opaženo in videno zabeležijo z risbo v ekoopazovalni dnevnik po mesecih.

Diskusija

V naši enoti smo si želeli zasaditi sadno drevo marelice. Za nasvete smo prosili koordinatorja za vrtce Slovenije, ki nam je bil pripravljen svetovati in nam je sadiko podaril. Nestrpnost smo čakali prvo zmrzal in ob tem pripravljali vse potrebno za dan, ko bomo drevo posadili. Povabili smo starše, predstavnike krajevne skupnosti Pušča, ravnateljico in koordinatorja, g. Kataliniča. Hišnik nam je pripravil jamo za zasaditev, mi pa smo pripravili program s pesmijo in plesom. Vsi smo bili dobro razpoloženi, saj smo naredili nekaj dobrega za naravo in ljudi. Veseli smo, ker bomo morda imeli priložnost poskusiti njene sadeže.

Projekt predstavlja idealno priložnost, da vzgojitelji usmerjamo vzgojno-učne vsebine pri različnih kurikularnih področjih (jezik, matematika, gibanje, umetnost, narava, družba) na prostem – v naravi.

Na igrišču, kjer je posajeno drevo marelica, izvajamo in načrtujemo različne dejavnosti:

- lovljenje, rajanje, razgibavanje, tekmovalne igre, izražanje občutkov,
- poslušanje glasov, šumov v naravi, kako trepeti in šumi listje,
- poslušanje zgodbic, rim, ugank,
- prepevanje, igranje na odpadne veje, kamne,
- zalivanje drevesa, pobiranje smeti, grabljanje in nabiranje listja – igre z listjem v jesenskem času,
- preštevanje, primerjanje, merjenje in utrjevanje pojmov za položaj predmetov (na, v, pri, levo, desno),
- raziskovanje, odkrivanje, eksperimentiranje, sklepanje in zaključevanje.

Drevo smo posadili meseca novembra, kar smo fotografirali in zabeležili z besedo ter risbo v ekoopazovalni dnevnik. Spremembe nismo opazili, ker je bil zimski čas. Kljub temu smo se večkrat ustavili ob marelici, jo opazovali, se pogovarjali o dogodkih, ko smo jo posadili in predvidevali, kakšna bo, ko zraste, kako bo cvetela, kakšne liste bo imela, kakšni

in koliko bo sadežev. Največ skrbi so imeli otroci meseca januarja, ko je bilo vreme glede na letni čas, čez dan pretoplo ponoči pa je zmrzovalo. Drevo smo zalivali, opazovali, se pogovarjali, če smo naredili prav, ko smo zalili drevo. Otroci in tudi odrasli smo bili v strahu, da nam je drevo zmrznilo, da več ne živi. Na igrišču so brstela že vsa drevesa, naša marelica pa ni kazala nobenih znakov pomladnega prebujanja. Po pogovorih, opazovanjih, ugibanjih, nas je marelica meseca aprila presenetila in začela brsteti in je tudi zacvetela. Veselje, da marelica raste, je izbrisalo vse strahove.

Sedaj ima marelica liste, sadežev pa letos še ne bo, ker je utrpela zmrzal, tako kot vsa naša sadna drevesa. Čakanje in spremljanje bo še toliko bolj zanimivo in napeto v prihodnjih letnih časih in letih, ko bomo poskusili njene sadeže. To bodo gotovo dočakali najmlajši otroci.

Prišli smo do spoznanja, da uresničujemo cilje, ki smo si jih zastavili s tem projektom:

Otroci skrbijo za okolje – zemljo smo obogatili za eno drevo, drevo lepo negujemo, skrbimo zanj, se ob njem igramo in učimo, otroci vedno bolj pridobivajo vrednote in znanja o skrbi za okolje, skrbimo za odnos drevo-otrok-starši-okolica, vsi smo radovedni in navdušeni, ko opazimo spremembe.

Zaključek

Pri tej projektno zastavljeni nalogi so otroci pridobili občutek zaupanja vase in občutek dobrega počutja. Otroci, zaposleni v vrtcu in starši smo prevzeli določene odgovornosti. Otroci so doživljali povezanost, sodelovanje in soodvisnost, pridobili so izkušnje, ki bodo temelj za nadaljnje aktivnosti, povezane z naravo. Projekt ponuja nove izzive in daje možnost spoznavanja informacijsko-komunikacijske tehnologije (fotoaparati, kamera, splet).

Komentarji otrok:

- Drevo smo posadili.
- Imeli bomo polno sadja.
- To je naša marelica.
- Tudi po romsko se reče marelici marelica.
- Marelica je suha.
- Zakaj nič ne zraste.
- Kdaj bomo jedli marelice.

Projekt ima vzgojno vrednost, ker vključuje otroke, starše in vzgojitelje ter od vseh zahteva doslednost.

Literatura

1. Katalinič, D. (2010). Ekoopazovalni dnevnik. Moje drevo. Ljubljana: Doves Portorož.
2. Katalinič, D., Tratnjek, L., Anželj, B. (2007). Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
3. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo.

MOJE DREVO

Povzetek

V letošnjem šolskem letu smo v naši enoti izbrali prednostno nalogo »Drevo«. Naše bližnje in daljno življenjsko okolje je zelo povezano z drevesi in lesom, saj živimo v najbolj gozdnatem področju v Evropi (deželi gozdnarjev). Odločili smo se, da bomo izhajali iz drevesa in njegovega produkta, lesa in papirja.

Naše zdravo življenjsko okolje in kvalitetno bivanje je zelo povezano z našim odnosom do okolja. Zavedamo se, da moramo s cilji, vsebinami, nalogami, dejavnostmi, načinom življenja, spoznavanjem naravnih zakonitosti in odnosom do narave seznanjati otroke že od malih korakov. Z malimi koraki bomo zagotovo prišli do večjih in velikih korakov. Otroci pa morajo imeti tudi vzornike, zato v vrtcu izpolnjujemo vse eko naloge in s tem seznanjamo, spodbujamo in vključujemo tudi starše.

Izhodišča za različne dejavnosti, ki so povezane z aktivnim in celostnim učenjem otrok najdemo v ekoloških vsebinah, ki so povezane z aktivnim in celostnim učenjem, pozitivnim odnosom do ljudi, živali, rastlin in nežive narave, pa tudi z recikliranjem odpadkov in varčevanjem z energijo.

Ključne besede: drevo, les, leseni izdelek, (lipa, oreh, kostanj, breza, vrba, hrast, smreka, macesen), cvet, plod, les, mizarско orodje, mizar, park, gozd, trajno.

Uvod

Drevesa so pomemben del našega okolja, v katerem živimo. Ko v vrtcu pogledamo okoli sebe, lahko naštejemo kar nekaj dreves. Imena že poznamo, saj se poleti vedno radi igramo in zavarujemo pred sončnimi žarki v njihovi senci, opazujemo jih ko izgubljajo liste, ko so brez njih, ko jim rastejo novi listi, cvetovi, plodovi, spomladi se veselimo novih popkov opazujemo spremembe, saj vemo da so pozimi samo počivala in da so živa. Pred nekaj meseci sem vprašala otroke ali so drevesa živa. Nekateri so odgovorili da so, nekateri da niso. Sedaj vsi vemo, da so živa. To trditev smo utemeljili z opazovanjem okoliških dreves, »našega« drevesa in z risanjem v vseh letnih časih. Opazovali smo razlike med listnatimi in iglastimi drevesi.

Abstract

In this school year we have selected in our unit a priority task, called »The tree«. Our close and distant living environment is highly integrated with trees and wood, since we live in the most wooded area in Europe (forest land). We have decided that we will emerge from the tree and its products, wood and paper.

Our healthy environment and quality living are very connected to our relationship to the environment. We are aware that we must familiarize children with the objectives, content, tasks, activities, lifestyle, learning about the natural laws of nature and attitude towards nature since their early childhood. With small steps we will definitely come to the major and large steps. Children must have role models, so we in our kindergarten meet all ecological tasks and we inform, encourage and include parents.

Starting points for the various activities associated with active and integrated learning of children are found in ecological contents, which are associated with active and integrated learning, a positive attitude towards people, animals, plants and inanimate nature and also by recycling waste and conserving energy.

Keywords: tree, wood, wood product, (lime, walnut, birch, willow, oak, spruce, larch), flower, fruit, wood, carpentry tools, carpenter, park, forest, permanently.

Zato se odpravimo raziskovat še drugam, v našo bližnjo okolico. Otroci pridobivajo izkušnje z drevesi, drugimi živimi bitji in povezujejo znanja. Zato je že od predšolskega obdobja zelo pomembno razvijanje naravoslovne pismenosti, ker je naravoslovje del naše kulture in našega okolja. Pomembno je tudi zaradi sposobnosti razumevanja in odločanja o problemih sodobne družbe in problemov okolja, ki so vse resnejši. Otroci naj bi preko znanj razvijali zavedanje o prepletenosti odnosov v okolju, posledicah človeških posegov ter odgovornost do vseh živih bitij in do skupne prihodnosti.

Cilji

Globalni cilji:

- Doživljanje in spoznavanje narave v vsej njeni raznolikosti, spreminjanju, povezanosti žive in nežive narave.
- Zavedanje o prepletenosti odnosov v okolju.
- Zavedanje za odgovorno ravnanje in vplivanje na odgovorne v ravnanju z naravnimi dobrinami.

Operativni cilji:

- Otroci aktivno izvajajo naravoslovne vsebine.
- Otroci spoznavajo drevo v različnih letnih časih.
- Otroci podrobneje spoznavajo značilnosti drevesa-lipe.

Metode

Raziskovanja, opazovanja, odkrivanja, opisovanja, primerjanja, aktivne udeležbe otrok, razgovora, različnih interakcij, praktičnih del, pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti.

Rezultati

Otrokom smo ponudili različne vrste lesa in oblik za igro. Radi so sestavljali, delali skulpture, uporabljali domišljijo in se družili. Vedno je nastalo nekaj novega in unikatnega. Ponudili smo jim les v obliki geometrijskih likov in teles. Ob tem smo se pogovarjali od kod smo ga dobili, kako je prišel k nam, kako so ga obdelali, kdo ga je obdelal in tako je nastal projekt z vsebino in načrtovanimi dejavnostmi obdelovanja lesa.

Ugotavljali smo in napovedovali rezultat, ali plava ali ne. Po preizkušanju različnih vrst in kosov lesa smo ugotovili, da plavajo, da so lažji od vode in da se večji kosi bolj potopijo v vodo, manjši pa manj.

Že v začetku šolskega leta smo se dogovorili za sodelovanje s Srednjo poklicno šolo Kočevje, poklic mizar. Na obisku so nam s filmom predstavili postopek pridobivanja lesa od gozda, preko obdelovanja, do izdelka. Povedali smo tudi, da z gozdom ravnamo gospodarno, to pomeni, da gozdar odgovorno in strokovno določi drevesa, ki jih bodo posekali. Ogljedali smo si različne vrste lesa in sledove, ki so jih pustili škodljivci. Les smo si ogledali z mikroskopom. Pokazali so nam svoje izdelke iz lesa. V avli imajo šahovnico. Z lese-nimi figurami smo se igrali. Preživeli smo lepo in poučno dopoldne.

Z našim hišnikom smo se dogovorili in s skupnimi močmi izdelali lesen okvir za sliko. Hišnik nam je izrezal stranice, mi smo jih sestavili, brusili, porisali, namazali z lanenim oljem in vanje vstavili fotografije ali risbice. Otroci so brusili in preizkušali tudi s tipanjem – ali je dovolj gladek ali ni, ali bodo še malo pobrusili ali ne. S končnim izdelkom smo zelo zadovoljni. Tako smo spoznali postopek obdelovanja lesa od naše ideje do izdelka, ki so ga otroci odnesli domov.

V igralnici smo poiskali in poimenovali vse lesene izdelke in ugotovili da jih imamo veliko: tla, varovala za radiatorje, omare, mize, vrata, kotički, stoli, strop, okna, igrače.

Povabili so nas v muzej Šeškov dom. Pripravili so nam delavnice »Stare igre«. Med drugim smo se igrali s kegji iz lesenih palic. Žogo smo naredili iz nogavice, ki smo jo večkrat

zavili in obrnili. V tem času so imeli tudi razstavo obdelovane lesa. Ogljedali smo si različna drevesa, plodove, orodje za obdelavo lesa in nekatere enostavne izdelke.

Sodelovali smo tudi z zavodom za gozdove. Katja nas je odpeljala po Gozdni učni poti v Rožnem studencu. Ustavili smo se pri mogočni duglaziji in z rokami izmerili njen obseg. Objelo jo je pet otrok. Ustavili smo se tudi pri drugih drevesih in si jih ogledali, poimenovali, opisali značilnosti. Sodelovali smo pri igri Poišči predmete, ki ne sodijo v gozd.

S starši in otroki naše skupine smo šli na sprehod okoli Jezera. Tam smo se ustavili v manjšem brezovem parku. Otroci so se kar sami ustavili in se igrali med drevesi, poslušali, malicali, skupaj smo jih objeli in šli dalje. Ustavili smo se še pod mogočnim hrastom in nabirali želod ter pri veliki vrbi. Tudi njen obseg smo izmerili z rokami. Tu smo vsi občutili mir in veličastnost dreves v tem velikem parku. Opazovali, merili smo trave, ki so višje od otrok. Ko smo prišli na cesto pa smo se zavedeli drugačnih zvokov, kot smo jih bili deležni v naravnem okolju brez prometa.

V Kočevsko Reko smo odšli jeseni. Obiskali smo otroke v vrtcu Narcisa. Pokazali so nam, kje raste najstarejši oreh v Sloveniji. Našli smo nekaj plodov. Tudi njegov obseg smo izmerili z rokami. Potipali smo ga, pobožali in mu zaželeli, naj še dolgo živi. Ob orehu je zelen pano s podatki, ki smo jih prebrali.

V naši bližini pa raste naj drevo-kostanj, ki smo ga tudi obiskali. Tudi ob tem drevesu je pano enake oblike in otroci so že povedali, da je takšen kot v Kočevski Reki. Tako otroci vedo, da stoji ob izjemnem drevesu zelen pano. Izjemni drevesi imamo še v Livoldu in občini Kostel.

V mestu imamo tudi nov prodajno-razstavni prostor Zakladi lesa. Je prava zakladnica izdelkov iz lesa. V tem letu smo jo obiskali in si ogledali zanimive izdelke. Tudi v razstavnem prostor Turističnega društva Kočevje smo si ogledali različne izdelke iz lesa. V centru stojita tudi dva medveda iz lesa. Sta višja od nas. Otroci so ju tipali, primerjali višino, maso.

Igrico Staro drevo smo zaigrale otrokom ob Tednu otroka. V povezavi s projektom Ekobranje za ekoživljenje smo pripravili igro z vlogami po vsebini Veverica Tina. Skupaj smo pripravili sceno, pripomočke in scenarij. Vloge so otroci odlično odigrali.

Naredili smo knjižico z različnimi vrstami dreves in listov. Obiskali smo park ob osnovni šoli, v katerem so ob vsakem drevesu napisana imena. Na sprehodu v gozd, smo poslušali ptičje petje, šumenje krošenj, prisluhnili smo posameznim pticam in opazovali celoto: podrast, grmičevje, cvetlice, skale, listje...

Piščalke iz lesa so nam spomladi izdelali starši. Seznanili smo se s postopkom izdelave, vrsto lesa in jih razstavili na hodniku.

Skozi celo leto smo hodili k našemu drevesu. To je velika LIPA, ki raste v soseski, v parku. Opazovali smo jo v vseh letnih časih. Že lani smo nabirali njeno cvetje in ga posušili. Vsak ga je nekaj odnesel domov. Pozno jeseni smo opazili, da so vsem drevesom odpadli listi in plodovi. Na naši lipi so ostali rjavi cvetovi. Med sprehodom po mestnih parkih smo potem zlahka našli lipe, ker smo jih takoj prepoznali

po ostankih rjavih cvetov. Pozimi je bila brez vsega, gola. Spomladi smo opazovali popke in rast tudi na drugih drevesih, ki rastejo v bližini. In tako smo ugotovili, da so v tem času na divjem kostanju zrasli samo listi, na jablani rastejo poleg listov majhni plodovi, na naši lipi pa rastejo hkrati listi in lipovi cvetovi. In to smo zopet narisali. Ker se bližamo koncu zapisovanja (risanja, označevanja), smo vse skupaj, ob prebiranju dnevnikov, še ponovili. Sedaj pa nas zanima kdaj bodo na kostanju pričeli rasti plodovi. Dogovorili smo se, da ga bomo večkrat obiskali, saj je v naši bližini.

Diskusija

Dejavnosti smo izvajali v dopoldanskem in popoldanskem času, med dvanajsto in štirinajsto uro. V drugem delu popoldneva smo izvajali dejavnosti v sodelovanju s starši. Pri celoletnem projektu smo otrokom ponujali različne vsebine in s tem povezana sredstva, spodbujali s pohvalami, pomagali, sodelovali s starši in tako lepo peljali projekt proti uresničevanju zastavljenih ciljev. Otroci želijo preizkušati, povohati, izkusiti. Naravo doživljajo z vsemi čuti, zato smo aktivno raziskovali kar je na razpolago v našem okolju. Po sprehodih, doživljajih, smo izkušnje prikazali z gibanjem, risanjem, slikanjem in razgovorom. Otroci so bolj pozorni, natančnejši, pogledajo in razmišljajo globlje in opazujejo, opazijo detajle. Otroci poznajo imena dreves, razlikujejo jih po deblih (breza) in po listih (vrba, hrast, lipa, kostanj, platana), ter iglicah. Vemo, da imajo drevesa različno hrapavost lubja in da so nekatera drevesa skoraj gladka. Z gibanjem smo predstavljali drevo, krošnjo, korenine, rast, padec. Prebirali smo veliko vsebin in se naučili deklamacijo V gozdu. Za projekt Ekobranje za ekoživljenje smo prebrali različne vsebine in pripravili igro z vlogami, pripravili pripomočke za izvedbo in povabili otroke iz sosednjih skupin.

Zaključek

Otroci imajo pri naravoslovnih vsebinah in dejavnostih različne izkušnje. Odrasli jim ponujamo različne izzive in jih spodbujamo, jim pomagamo pri reševanju, usmerjamo njihovo pozornost pri opazovanju, spodbujamo in pomagamo pri izdelovanju, vodimo k doseganju zastavljenih ciljev. Otroci so si med seboj pomagali, pridobivali so različne izkušnje (tehnične, naravoslovne, socialne), spoznavali so naravoslovne postopke zakonitosti. Pri projektu so aktivno odkrivali naravo, naravne zakonitosti in drevesa, ki rastejo v našem okolju. Zavedamo se, da smo odrasli odgovorni za izvajanje celostne okoljske vzgoje in zato je pomembno da smo pripravljeni biti zgled za odgovorno ravnanje z vsem, kar je povezano z našim bližnjim in širšim okoljem.

V naravi imamo različne vrste drevesa, ki so si med seboj podobna. Tudi naše družinske genske zasnove so si med seboj podobne. Nadaljevali bomo z našim družinskim drevesom. Zasnovali ga bomo v vrtcu, nadaljevali ga bodo doma, otroci in starši. Čuvamo ga, prav tako kot drevo v naravi.

Literatura

1. Hodnik Čadež, T. (2002). Cicibanova matematika (priročnik za vzgojitelja). Ljubljana: DZS.
2. Kiessling, F. (1996). Izdelajmo sami. Ljubljana: Tehniška založba.
3. Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.
4. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
5. Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce). (2001). Maribor: Obzorja.
6. Popotnik, A. (1993). Izdelujmo iz lesa. Radovljica: Didakta.
7. Ripol, O. (2010). Izdelajmo si igrače. Ljubljana: tehniška založba Slovenije.
8. Vogelnik, M. (1990). Ura je ena, medved še spi. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

UČNO POPOLDNE OB POTOKU

Povzetek

Namen naravoslovnega učnega popoldneva je bil, da starši uvidijo, da za aktivno druženje z otrokom ne potrebujejo veliko, da so z enostavnimi dejavnostmi in vprašanji za otroke vzoren sogovornik ter da je narava neizčrpen vir možnosti za opazovanje.

Ključne besede: potok, dejavnosti za otroke, začetno naravoslovje, opazovanja.

Abstract

The purpose of science project – study afternoon – was to show parents, that they don't need a lot to actively spend time with their child, moreover that they can communicate with their child in an exemplary way using simple activities and questions and that nature is unlimited source of observing opportunities.

Keywords: stream, activities for children, early science, observations.

Uvod

Potok s svojo okolico je enkraten eko sistem, ki je zelo zanimiv za opazovanje, obenem pa je tudi bolj zahteven za organizacijo raziskovanja z večjo skupino otrok. Zato smo organizirali popoldanske dejavnosti za otroke, vendar smo nanje povabili tudi starše. Pri vsaki dejavnosti je bilo napisano navodilo, starši pa so svoje otroke spodbujali k opazovanju ob pripravljenih postajah. V pomoč so jim bila vprašanja, zapisana ob vsaki razlagi postaje.

Metode

Pri izvajanju dejavnosti ob potoku smo dali poudarek različnim naravoslovnim metodam, ki so temeljile predvsem na aktivnosti otrok. Z metodo pogovora, opazovanja, odkrivanja, raziskovanja, primerjanja, metodo praktičnih del in metodo pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti so skupaj z otroki novo znanje pridobivali tudi starši.

Diskusija

Ob prihodu so bili starši seznanjeni z okolico potoka, delčkom zgodovine mlina, vsebinami dejavnosti, potekom popoldneva, predvsem pa so bili opozorjeni na nevarnosti ob potoku ter na globino vode. Ob potoku, kjer je včasih deloval mlin, so bile postavljene postaje. Vsak starš je dobil še pisna navodila za vsako dejavnost. Na pisnih navodilih za starše je bilo tudi nekaj praznega prostora, kamor naj bi starši beležili odzive otrok. Z otrokom sta izbirala postaje, vrstni red ni bil določen. Zaželeno je bilo, da z otrokom obiščeta vse postaje.

Dejavnosti ob potoku so bile:

- Merjenje globine vode na dveh mestih z označenima palicama, primerjava med njima.
- Opazovanje in postavitve mlinčka v vodo, opazovanje delovanja mlinčka.
- Ugotavljanje smeri toka vode z ladjicami iz papirja (pred mostičkom so bile ladjice pobrane iz vode).
- Poslušanje zvokov v gozdu ob potoku.
- Opazovanje: kaj plava, kaj potone (storž, kamen), kaj se dogaja (zvočno, vidno) na gladini vode, ko vržemo storž, kamen v vodo.
- Opazovanje vodnega drsalca v večji posodi ob potoku.
- Pobiranje smeti v okolici potoka.
- Zajem vode, blata iz struge potoka z mrežico in posodo.
- Razvrščanje zajetega – rastline, živali, kamen, blato, listje, vejice ... v posodice.

- Opazovanje zajetih drobnih živali pod mikroskopom, iskanje ustrezne med ponujenimi fotografijami. V srednje onesnaženih vodah najdemo ličinke mladoletnice in postranico, v našem potoku smo našli obe.
- Oglad različnih naravoslovnih knjig o potoku in živalih v njem, primernih za uporabo v vrtcu ali doma.

Poskrbljeno je bilo tudi za sprostitev s pihanjem narejenih milnih mehurčkov s stebli regratovih lučk.

Povabljeni otroci so bili stari od dveh do štirih let, navodila so bila enostavna in so temeljila na opazovanju. Starši so se dobro razporedili ob postajah, sami so poskrbeli, da ni bilo preveliko otrok na enem mestu. Ravno tako so vzorno poskrbeli za svojo in otrokovo varnost. Otroke so primerno spodbujali, uporabljali so pripravljena navodila, pa tudi po svoje oblikovali vprašanja in spodbude. Pri postaji z mikroskopi je na pomoč priskočila učiteljica biologije v OŠ, za ostale postaje pa smo bile na razpolago za pomoč vzgojiteljice.

Dejavnosti ob potoku so otroke in starše zelo zaposlile, popoldan je minil hitro in starši so bili ob odhodu vidno zadovoljni.

Zaključek

Dejavnosti ob potoku so bile pripravljene za otroke treh skupin. Čeprav je bil obisk polovičen, se je glas o zanimivih dejavnostih razširil in čez nekaj dni na vrtčevsko igrišče v naravoslovnem popoldnevu privabil večje število otrok in staršev. To daje zagon novim idejam in spodbudo za organizacijo pestrih, zanimivih naravoslovnih dejavnosti ob različnih priložnostih in z različnimi vsebinami.

Literatura

1. Allen, G. in Denslow, J. (1997). Določevalni ključi. Zbirka. Ljubljana: Tehniška založba.
2. Bajd, B. (1995). Pojdimo k mlaki. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

NARAVA JE NAŠE IGRIŠČE

Povzetek

Kakšne izkušnje pridobijo otroci v otroštvu nadaljnje vpliva na njihovo delovanje. V želji, da otrokom približam naravo in jim pokažem pozitivne plati, smo skozi celotno vrtčevsko leto načrtovali dejavnosti, kjer bodo otroci kar največ vključeni v naravo in bo v ospredju izkustveno učenje. Preko branja pravljic, pohajkovanj po gozdu in travnikih, raziskovanja, aktivnega sodelovanja pri vrtnarjenju so otroci spoznavali naravo, njene posebnosti in procese.

Ključne besede: Predšolski otrok, narava, naravno okolje, posaditev drevesa, ekologija, zgodnje naravoslovje, vrt, vrtnarjenje, vrtnine, gredica, sajenje, sejanje.

Abstract

Experiences that children get in childhood, influent on their further acting in life. Hoping that I will be successful at showing them nature and bringing its positive sides, I have been planning activities through the kindergarten year, so children can be involved in noesising the nature and process of learning through experiences. We were researching nature, its specialities and processes through reading, long walks in forest and meadows, explorations and active cooperation at gardening.

Keywords: Preschool child, nature, natural environment, tree planting, ecology, early natural science, garden, gardening, vegetables, garden bed, planting, sowing.

Uvod

Pomena narave, ki nas obkroža, se vse premalo zavedamo. Med ljudmi je razširjena miselnost, da se bo vse uredilo samo po sebi, a če se vsak posameznik ne trudi za boljši jutri, tega ne bomo dočakali. Otroci so tisti, na katerih gradimo prihodnost. Vzgajamo jih lahko v osebnosti, ki bodo znale skrbeti za okolje, ki se bodo ekološke problematike zavedale in bodo konec koncev spoštovale naš planet oz. otrok prek dejavnosti lahko »spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev.« (Bahovec, Eva D., 1999:56) Veliko otrok se zaradi hitrega načina življenja v mestnih okolij čedalje manj zadržuje v naravi, zato želim s svojim vzgojnim delom dati otrokom kar največ v okolju, ki obkroža naš vrtec. Skozi vrtčevsko leto smo s skupino otrok (3-4 let) skoraj vsak dan čas preživeli v naravi, saj vrtec leži v dolini in ga obkrožajo polja, travniki in gozd. Že na začetku leta smo se odločili, da bomo okolico dobro raziskali. Jeseni smo obiskali čebelarja, ki nam je razkazal svoj čebelnjak. Poskusili smo med s satja in v opazovalni lonček nabrali čebele, ki so od mraza otrple, ter jih opazovali pod povečevalnim steklom. Polni vtisov smo odšli od ekokmetije, kjer nam je gospodar pokazal živali in način dela na njegovi kmetiji. Iskali smo tudi čutne poti, kjer so otroci hodili po nenavadnih stezicah in se preizkušali v ravnotežju, premagovali ovire, delali na vztrajnosti in se pri tem zabavali. Od jeseni do pomladi smo bili v projektu »Mavrični nahrbtnik pravljic« z eko pravljico. Preko tega projekta smo se odločili, da vzgojimo svoje lastno drevo, preko druge knjige

pa smo v branje in ustvarjanje vključili tudi starše otrok. Ob pomladni čistilni akciji smo pomoč staršev in starih staršev preusmerili tudi v začetne priprave za naš vrtiček, ki je po dveh mesecih pridnega dela otrok dobil končno podobo. »Za malega vrtnarja, ki pričinja vrtnariti, je že majhna greda velik izziv.« (Ucman, 10:2011) Ravno zaradi tega smo svojega uspeha ob koncu leta še posebej veselili.

Uporabljene metode

- pogovor, pojasnjevanje, opisovanje, pripovedovanje, presojanje, poročanje, opredeljevanje, podajanje navodil za delo, branje,
- demonstracija, prikaz videoposnetkov, prikaz poskusov, risanje,
- lastna aktivnost, poskusi, načrtno opazovanje, raziskovanje, čutno zaznavanje, praktično delo,
- reševanje problemov, viharjenje možganov, igra vlog, metoda igre in simulacije.

Diskusija

Skozi celotno leto so bili otroci v stiku z naravo. V ospredju so bile različne dejavnosti in projekti.

MAVRIČNI NAHRBTNIK PRAVLJIC

V skupini smo oktobra pričeli z *Mavričnim nahrbtnikom pravljic*, ki je vsak teden potoval domov z drugim otrokom. V nahrbtniku so bili za starše različni članki o otroku, za otroka pa knjiga Frana Levstika *Kdo je napravil Vidku srajčko?* Starši so doma z otrokom prebrali pravljico in nato na pobudo otroka izdelali enega junaka iz pravljice. Izdelati so morali lutko, ki pa je bila lahko iz papirja, volne, blaga, gumbov... Starši in otroci so pri izdelavi uporabili veliko svoje domišljije. Pri lutkah so se res potrudili. Niti ena ni bila enaka in izdelane so bile iz najrazličnejših odpadnih materialov. Tako smo dobili nove igrače, ki so jih otroci z veseljem in ponosno uporabljali pri igri. Po ustvarjanju in branju knjige so starši v priloženo Mavrično knjigo vtisov napisali utrinke ustvarjanja, misli, izjave ali celo novo pesmico ali zgodbico otroka, otroci pa so noter narisali risbico ali nalepili kakšno sličico.

Naša Loti je pravljico doma brala takole:

»Videk in sedem otrok. Mamica je šivala otrokom srajčko. Strgano je imel. Volno mi je dal. Zgledal je pajka, ki je bil v mreži. Rak je tukaj bil. Poglej kakšen je po nosku! Bil je rdeč od jagode. Ptiček je sešil srajčko. Oh, pogledj, kako lepa srajčka! Domov jo je šel pokazat bratcem in sestricam.«

GOZDNE IGRE IN ČUTNE POTI

V gozdu smo s pomočjo naravnih materialov zgradili hišice za palčke. Otroci so bili zelo navdušeni nad zgodbo, da bodo palčki njihove pomoči pri gradnji hišic zelo veseli, saj jih jesenski dež ne bo več močil.

Otroška domišljija nima meja, kar smo izkoristili med sprehodom v gozd, kjer so se otroci zaigrali ob podrti smreki. Drevo je postalo prava ladja, na kateri so bili otroci kapitani, gusarji in kuharji.

Hribi, ki obkrožajo vrtec, so bili povod za super vele slalom med krtnami, kotaljenje in zajčji tek. Tudi sneg ni bil ovira za učenje in igro. Bili smo vojaki, ki smo morali splezati na hrib. Pomembno je bilo, da so se otroci zavedali, kako pomembno je biti vztrajen, da dosežeš zeleni cilj.

EKO KMETIJA

V našem kraju imamo registrirano eko kmetijo, ki nam jo je gospodar prijazno razkazal. Videli smo konje, jih krmili, pobožali, pomagali pri hranjenju govedi, si ogledali kmetijsko mehanizacijo, še posebej zanimiva pa je bila krušna peč, v kateri je gospodarjeva žena spekla kruh.

SKRIB ZA OKOLJE

Naši stalni prebivalci igralnice so paličnjaki in puščavski skačaki. Otroci so skrbeli, da niso bili lačni in da so imeli čisto prebivališče, da pa jim ne bi manjkalo pozornosti, so se otroci z živalmi rokovali in jih božali.

Pred zimo smo naredili eko ptičje hišice, jih napolnili s semeni in odnesli do bližnjega oreha, kjer smo jih napolnili s semeni in pritrdili na veje.

V skupini smo se pogovarjali o ekologiji, smeteh, smetiščih, smetarjih in vsem tistem, kar spada zraven. Med sprehodi smo pregledovali, kje so ekološki otoki in kako ljudje ravna s smetmi. Ker smo ugotovili, da se da iz ločenih odpadkov narediti tudi novo stvar (recikliranje), smo si priskrbeli koš za ločeno zbiranje odpadkov (papir, embalaža, organski odpadki). Zanimivo je bilo opazovati, kako so otroci hitro osvojili pravila, kam spadajo posamezne smeti. Še posebej velja omeniti, da so se med seboj celo spodbujali in se popravljali, če se je kdo zmotil pri izbiri prave odprtine za pospravljanje odpadkov.

NAŠ VRTIČEK

Konec meseca marca so se otroci skupine Mavrica in njihovi starši v popoldanskem času udeležili čistilne akcije. Večina od njih se je pridružila sosednji skupini pri čiščenju poti, kjer se sprehajamo. Manjša skupinica pa je z očki in dedki pogumno zakopala lopatke v zemljo za potrebe vrtička. Potrebno je bilo skopati dovolj veliko luknjo za tri lesene zaboje, ki bi bili ogrodje za terasast vrtiček. Ko je bila luknja dovolj globoka smo dvignili lesene zabojnike in jih postavili v zemljo. Otroci so zatem s kanglicami odhiteli po zemljo kar k bližnjim krtkom in tam »nabrali« krtine. Zabojniki so bili kmalu polni zemlje. Po akciji, ki smo jo izvedli z roko v roki, smo si privoščili še sok in piškote.

Po akciji je zemlja nekaj časa počivala, saj jo je že močil aprilski dež. Medtem smo v skupinah načrtovali, kaj bi na našem vrtičku sploh rastle. Dogovorili smo se, da nam z zbiranjem začimb pomagajo tudi starši. Z otroki smo se dogovorili o pravilih, ki veljajo za vrtnarje našega vrtička. Ko je zunaj posijalo sonce, se je delo za nas zares pričelo.

Mali umetniki so poslikali ogrodje terasastega vrtička. Kupe zemlje smo razrahljali, si med pridnim delom ogledovali še zanimive živalice, ki so se pojavile v vrtičku, na koncu pa semena posejali, sadike pa previdno položili v zemljo. Z zalivalko smo zalili vse posajeno. Proti naši pozabljivosti, kje se kakšna reč nahaja, smo posamezne kotičke za rastline označili z lesenimi tablicami. Ob ograji smo posadili tudi sončnice, ki bodo zakrile ograjo in tako naše igrišče polepšale s svojim slikovitim rastjem. Nekaj smo jih posadili tudi za naše starše, ki jih bodo od otrok prejeli ob zaključku leta.

OD ŽELODA DO HRASTA

V jeseni smo med potepanjem po gozdu našli veliko hrastovih želodov, ki so ležali po tleh. Nekaj smo jih nabrali in se odločili, da jih v naši igralnici posadimo in opazujemo, če bodo zrasli. Na naše začudenje je iz želodka začelo poganjati nekaj zelenega. Otroci so bili ob jutranjem vstopu v igralnico dan za dnem presenečeni nad hitro rastjo rastline. Občudovali so višino in zelene liste, ki so bili najprej majhni, potem pa čedalje večji. Prebrali smo tudi pravljico Shela Silversteina *Drevo ima srce*. Otroci so bili navdušeni nad tem, da je imelo drevo človeku vedno kaj ponuditi. Ker smo že urejali vrtiček na vrtčevskem igrišču in nam v sončnih dneh primanjkuje sence, so spomladi mladi hrasti dobili nov dom na igrišču, kjer jih sedaj opazujemo in zanje še naprej skrbimo.

Zaključek

Največje bogastvo, ki ga lahko damo otrokom, je izkušnja. Preko nje so otroci skozi različne dejavnosti vstopali v stik z naravo in v sebi razvijal občutek za lepo, zanimivo, ne navadno. Ker smo uporabljali vse čute, se je lahko vsak otrok našel v tistem, kar je njemu osebno še posebej blizu. Naučili smo se spoštovanja, občudovanja in varovanja narave in bitij v njej.

Literatura

1. Keogh, B., Naylor, S. (2001). Prvi koraki v naravoslovje. Ljubljana: Tehniška založba.
2. Učman, R. (2011). Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka. Ljubljana: Kozmos
3. Bahovec, Eva D. et al. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod za šolstvo.

VARČEVANJE Z ENERGIJO SE PRIČNE ZGODAJ

Povzetek

V sledečem prispevku se želimo dotakniti ene od vsebin, ki postaja čedalje bolj aktualna in jo želimo vpeljati in živeti tudi v našem vrtcu. To je projekt VARČEVANJE Z ENERGIJO, ki je na nek način v tesni povezavi z naravoslovjem za trajnostni razvoj. Cilj trajnostnega razvoja je dolgoročno izboljšanje kvalitete življenja na tem planetu. Ker vemo, da trajnih ciljev ne moremo doseči v kratkem času in da je za to večkrat potrebnih več manjših korakov, se nam zdi primerno, da že v predšolskem obdobju pripravljamo vsebine, s katerimi bodo otroci, ki so v tem obdobju še posebej subtilni, na njim primeren način, zaznali pomen čuvanja in ohranjanja »zdrave« narave.

Otroci so bili tekom projekta ves čas vključeni v akcijsko raziskovanje in učenje. Preko lastne aktivnosti so ugotavljali, kako bi lahko varčevali z energijo. Osmislili so vlogo »elektro nadzornika«, spoznali delovanje nekaterih vrst elektrarn (ponazarjali njihovo delovanje), manipulirali z enostavnimi električnimi elementi (baterije, žičke, prevodniki, elektro motorji;...). Otroci se tovrstnih dejavnosti radi poslužujejo, saj jih že njihova prirojena radovednost žene v raziskovanje.

Ključne besede: energija, varčevanje, akcijsko raziskovanje, elektrarne, trajnostni razvoj.

Abstract

In the following abstract we wish to approach the topic which is becoming increasingly popular and as such we would like to introduce and realize it also in our kindergarten. This is the project "Energy saving" which is in some way closely linked to science for sustainable development. The aim of sustainable development is the long-term improvement of the quality of life on this planet. As we are aware that permanent goals cannot be reached in a short time and that it takes several small steps at a time to achieve them, it seems appropriate to us that we already at a pre-school period prepare the topics with which the children who are particularly subtle at these ages will in a way suitable to them realize the importance of protecting as well as preserving "healthy" nature.

The children were all throughout the project included into action research and learning. Through their own activity they were determining ways of saving energy. They invented the role of "an electrical supervisor"; they became familiar with the operation of some types of power plants (the children illustrated the operation of the latter); they handled simple electrical elements (batteries, wires, conductors, electric motors, etc.). The children gladly respond to these sorts of activities as they are driven towards research by their innate curiosity.

Keywords: energy, saving, active research, power stations, continuous development.

Uvod

V letošnjem letu smo z otroki iz vrtca Pedenjped namenili kar nekaj pozornosti naši naravi. Narava je naša skrbna mati, venomer nas obdarja s svojimi darovi, zato se nam zdi vedno bolj pomembno, kakšen odnos gojimo do nje.

Poleg ostalih naravoslovnih vsebin, smo v tem letu veliko časa namenili pomenu varčevanja z energijo, ki tudi na svoj način pripomore k ohranjanju narave. Pobudo za nastanek projekta so mi dali moji lastni otroci, ko smo skupaj

obiskali interaktivno razstavo na temo elektro energetike. Posamezne vsebine so jih kljub njihovi rani mladosti izredno pritegnile. Tudi meni, kot strokovni delavki v vrtcu, je tematika predstavljala velik izziv, saj sem verjela, da je mogoče nekatere pojme (energija, elektrika,...), ki spadajo v »svet inženirjev«, na primeren način predstaviti tudi predšolskim otrokom. Namen projekta je bil, da otroci na zanimiv in čim bolj atraktiven način spoznajo vlogo in pomen učinkovite rabe energije.

Metoda dela

Pri izvajanju vsebin projekta smo se vseskozi posluževali metode akcijskega učenja in raziskovanja.

Otroci so preko aktivnega raziskovanja in akcijskih vprašanj spoznavali nekatere abstraktne fizikalne količine (elektrika, poraba energije, električni tokokrog, delovanje elektrarn).

Diskusija

Naša zgodba se je začela z radijem. Nekega dopoldneva, ko smo si zaželeli glasbo, naš radio ni več deloval. Nekaj razmišljanj otrok, zakaj je temu tako:

- »Radio ne dela, ker je pokvarjen!«
- »Kaj pa če je kdo kabel precviku?«
- »Ne dela ker ni elektrike. Tudi doma ne gledam risank, ta krat ko strela treska pa ni elektrike.«

Radio sicer ni deloval zato, ker tisto dopoldne v vrtcu nismo imeli električne energije.

Veliko smo se pogovarjali, kaj je energija, elektrika, kako jo dobimo in ugotavljali, kako jo lahko privarčujemo. Ugotovili smo, da otroci sicer vedo, zakaj elektriko potrebujemo, nikakor pa nimajo predstave, kako le-to tudi dobimo v naše domove.

»V steni je elektrika, samo je ne moreš videt, ker je tko skrita med cegli.«

»Te dve luknjici (vtičnica) jo data.«

»Lahko jo dobimo tudi s kolektorji na sonce.« (doma gradijo energetska varčna hiša)

»Prišparamo jo tako, da luč ugasnemo, al pa da cunje na štriku sušimo namesto v sušilcu.«

»Če se igram pa ne gledam risank, ugasnem televizijo.«

Pogovarjali smo se, kako bi lahko v vrtcu privarčevali. S pomočjo akcijskih vprašanj smo prišli do zaključka, da lahko največ energije privarčujemo s smotno uporabo prižganih luči. Spremljali smo upravičeno uporabo prižganih luči in zaznali, da so luči včasih prižgane tudi, ko jih dejansko ne potrebujemo.

Razmišljali smo, kako bi lahko k smotni rabi energije povabili še druge. Pripravili smo pravi likovni natečaj v risanju opozorilnih znakov, ki bi nas opominjali na smotno rabo elektrike. Izbrali smo najprimernejši simbol in z njim opremili vsa stikala v vrtcu. Otroci so sami izrazili željo, da bi omenjeni simbol odnesli tudi domov.

Vsako jutro sta »ELEKTRO NADZORNIKA« pregledala vse prostore vrtca in ugotovila, če so luči upravičeno prižgane, oziroma otroke in vzgojiteljice opozorila, naj z energijo bolj smotno ravnajo. Svoje ugotovitve sta vsakodnevno beležila v tabelo. Otroci so bili zelo dosledni. Tudi sedaj, ko je projekt zaključen, nadzor v vrtcu še vedno ostaja.

Spoznali smo varčne in navadne žarnice ter ugotovili, da se navadne veliko bolj segrevajo in pri tem potrošijo tudi več energije.

Otroci so tako doma kot v vrtcu iskali različne električne aparate, ugotavljali njihovo namembnost, porabo energije in s pomočjo staršev izdelali kar nekaj plakatov, ki so nam bili v vrtcu v pomoč pri nadaljnjem raziskovanju. Fotografije posameznih aparatov smo opremili s simboli (pikice od 1-10) in na ta način označili, kako potrošni so. Aparate smo razvrščali v različne tabele, njihovo porabo ponazarjali s stolpičnimi prikazi in pri tem uporabljali elemente matematike v vrtcu.

Na predlog otrok smo iz odpadne embalaže naredili kar nekaj čudovitih in predvsem zelo »varčnih« gospodinjskih aparatov.

Tekom celega projekta se nam je še vedno postavljalo vprašanje, od kje dobimo energijo? S pomočjo fotografij smo spoznali nekaj vrst elektrarn, poudarili smo njihove prednosti in pri tem opozorili tudi na možne nevarnosti, ki so z njimi povezane. Otroci so z lastno aktivnostjo prihajali do spoznanj, kako delujejo posamezne elektrarne. Izdelovali smo vetrnice, se igrali z vodnimi mlinčki in pri tem ugotavljali, kaj gibanje vetrnice ali vodnega mlinčka povzroči in kaj je njegova posledica.

Spoznali smo električni tokokrog. Preizkušali smo, kaj je potrebno, da »lučka zasveti« in se »motor zavrti«.

Tudi bivanje na svežem zraku smo izkoristili v namen našega raziskovanja, saj nas električna energija spremlja vsepovsod. Na sprehodih smo iskali električne drogeve, daljnovode, transformatorje in sledili žicam, ki »pripeljejo« elektriko do posameznih hiš.

Čisto na koncu smo izdelali tudi maketo, ki nam je nazorno prikazala potovanje električne energije iz elektrarne vse do naših domov.

Zaključek

Če otroku postavimo vprašanje na pravi način, bo skušal najti odgovor in to nam je z vprašanjem o elektriki tudi uspelo. Otroke je zanimanje potegnilo v aktivno sodelovanje in akcijsko raziskovanje. Pri delu smo uporabljali različne vire (računalnik, knjige, narava, leksikoni, revije). Čeprav smo daleč od elektrarn, otroci čutijo energijo vetra in vode. Predvsem smo okrepili zavedanje pomena energije v vsakdanjem življenju. In ker so otroci zelo subtilni, so hitro zaznali pomen čuvanja narave in varčevanja z energijo. Pri tem nismo ostali sami. V raziskovanje, opazovanje in aktivno sodelovanje so otroci vključili tudi starše.

Opaziti je predvsem soodgovornost otrok pri smotni rabi električne energije. Tudi sedaj, ko je projekt zaključen, skrb za zdravo okolje in varčno uporabo elektrike še ostaja. Tako v vrtcu kot na sprehodih, večkrat pogovor nanese na omenjeno temo, saj nas električna energija spremlja povsod. Otroci imajo predstavo, kako se proizvaja elektrika, kar je večkrat slišati tako iz njihovega pogovora, kakor tudi od odzivov staršev. Tako še naprej pridno ugašamo luči, včasih smo pri opozarjanju že pretirano zavzeti.

Prav zato želimo še naprej slediti sloganu našega ekovrtca MAJHNA AKCIJA - VELIKA REAKCIJA.

Literatura

1. Električna in magnetizem / Terry Cash, Barbara Taylor ; [prevod in priredba] Janez Ferbar, Murska Sobota : Pomurska založba, 1992
2. Zakaj? Zakaj? Zakaj? : raziskovalne igre s snovmi v vrtcu / Bernarda Hvala, Dušan Krnel, Ljubljana : Modrijan, 2005
3. Otrok v vrtcu : priročnik h kurikulu za vrtce / uredila Ljubica Marjanovič Umek ; Robi Kroflič ... [et al.], Maribor : Obzorja, cop. 2001
4. Kurikulum za vrtce : predšolska vzgoja v vrtcih / [besedilo so pripravili Eva D. Bahovec ... [et al.], Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 1999
5. Spletna stran interaktivne razstave Svet Energije, <http://www.svet-energije.si/>
6. Spletna stran Modri Jan, <http://www.modri-jan.si/>

ČEBELE IN MED

Povzetek

V okviru nacionalnega programa Ekošola smo si v letošnjem letu znotraj projektov »Zgodnje naravoslovje za trajnostni razvoj« izbrali tematski sklop ČEBELE IN MED.

Projekt je potekal na nivoju enote vrtca Ringaraja. Vanj so bili vključeni tako otroci prvega kot drugega starostnega obdobja. V skladu z razvojnimi značilnostmi otrok smo prilagodili obseg vsebine, aktivnosti ter oblike in metode dela.

Preko različnih dejavnosti smo si prizadevali za uresničevanje temeljnega cilja naravoslovja v vrtcu in sistematično utrjevali že pridobljena znanja in spoznavali nova. Najprej smo preko pogovora in izdelovanja plakatov preverjali, kaj o čebelah že vemo. Potem pa smo preko različnih aktivnosti naše znanje preverjali in ga seveda razširjali, nadgrajevali. Dejavnosti so bile naravnane k zanimanju za varovanje in ohranitvi naklonjenosti narave in z željo, da bi jo s skupnimi močmi ohranjali.

Ključne besede: zgodnje naravoslovje, čebela, otroci, odnos človek-čebela.

Abstract

Within the framework of the national programme »Ecoschool as a way of life«, in which our kindergarten is enrolled, there are several projects promoting early science and sustainable development. This year we have chosen the topic BEE AND HONEY.

The project was carried out in the kindergarten unit Ringaraja. Since children from both age groups, 1-3 years and 3-6 years, participated in this project, its volume, contents, activities and working methods were adapted accordingly to the development characteristics of these children.

While carrying out different activities our aim was to promote the main goal of science in the kindergarten, to systematically strengthen the existent knowledge as well as gain new experience. In the first step we checked what we already knew about bees, by simply discussing and creating posters. Then, via various activities, we once again tested, deepened and brightened our knowledge. An important part of our activities was to foster the awareness about the need to protect the nature.

Keywords: an early natural sciences, a bee, children, the relationship man-bee.

Uvod

Kot vsako leto, je tudi letos Čebelarska zveza Slovenije s sodelavci organizirala »Tradicionalni slovenski zajtrk«, katerega sestavni del je bil med. Z namenom ozaveščanja vseh vključenih o pomenu zdravega in raznolikega prehranjevanja ter hkrati odgovornega ravnanja do okolja, smo pristopili k izvajanju projekta.

Pri načrtovanju projekta smo upoštevali smernice programa Ekošole, razmišljali in dorekli smo glede vključevanja staršev in okolja.

S projektom smo želeli, da otroci spoznajo zakonitosti življenja čebel in da s pomočjo raziskovalnih metod utrdijo že pridobljena znanja in pridobijo nova. Skupno smo si zadali, da otrokom omogočimo čim več konkretnih izkušenj in doživetij s čebalami in vse kar je z njimi povezano. Otroke smo spodbujali, da so preko opazovanja, opisovanja in raziskovanja sami poskušali poiskati odgovore na različna vprašanja. Preko tehnik aktivnega učenja so otroci spoznavali čebeljo družino in vlogo vsakega posameznika, kako čebele

nabirajo cvetni prah in cvetni nektar, kakšen je njihov pomen za človeka in naravo in kaj lahko naredimo mi za njihov obstanek.

Tradicionalni slovenski zajtrk

Metode

Pri izvajanju projekta in načrtovanih dejavnostih smo skozi šolsko leto, uporabili in vključili v projekt različne metode dela in sicer:

- opazovanja (ob opazovanju si otrok razvija čut za naravo),
- akcijskega raziskovanja (otrok aktivno raziskuje spremembe dogajanja),
- pogovora (vprašanja so otroke aktivirala, spodbudila k razmišljanju in iskanju rešitev, bila so prilagojena otrokovi starosti in njegovemu predznanju),
- poslušanja (otroci si pridobivajo nova znanja in nove besede),
- pojasnjevanja (potekalo je ob opazovanju fotografij, plakatov, gledanju filma, na travniku, ob čebelnjaku),
- pripovedovanja (bilo je prilagojeno otrokovim sposobnostim, ki pa je potekalo ob prikazovanju fotografij, gledanju filma),
- odkrivanja (otrok odkriva pomen in uporabnost narave in okolja),
- lastne aktivnosti (ob tem se otrok sam največ nauči).

Dejavnosti

Nekaj dejavnosti, ki smo jih strokovni delavci z otroki izvajali v različnih starostnih skupinah:

- prebiranje in ogledovanje različnih knjig, zloženk, plakatov o čebelah, ki so jih otroci skupaj s starši poiskali in prinašali v vrtec,
- branje zgodb: Čebela Adela, Čmrli Brundek, Čebela Sivka v deželi Medelandiji,
- učenje pesmic in prstnih iger (npr. Čebelica, Žalostinka, Čebelice) ter prepevanje pesmic o drobnih živalcah (Metuljček cekinček, Mravljica, Polžek),
- plesna dramatizacija Medved in čebele,
- likovno ustvarjanje (risanje, slikanje, barvanje pobarvank, izdelovanje čebel in čebelnjaka iz odpadnega materiala in papirja),
- ogled bližnjega čebelnjaka jeseni, pozimi in poleti,
- spoznavanje bivalnega okolja čebel,
- iskanje čebel z lupami v njenem naravnem okolju,
- obisk čebelarja v vrtcu,
- spoznavanje nastanka medu,

Iskanje različnih informacij o čebelah

- spoznavanje in uporabljanje različnih vrst medu,
- ugotavljanje zdravilnih lastnosti medu,
- okušanje medu in medenih pridelkov,
- priprava medenega napitka z meliso in sirupa iz regratovih cvetov,
- peka medenjakov v obliki čebelice,
- ogled filma Kranjska čebela se predstavi,
- priprava razstave v vrtcu – razstava čebeljih pridelkov in likovnih izdelkov otrok.

Izdelki iz odpadnega materiala

Diskusija

Čebele smo obravnavali zelo obširno. Predšolskim otrokom smo želeli čimbolj približati življenje čebel, njihov pomen za človeka in delo čebelarja. Izvedene vsebine smo prilagodili starosti otrok.

Začeli smo tako, da smo najprej preverili stanje (izkušnje otrok o tem, koliko že poznajo čebele, čebelnjak in vse aktivnosti, ki so povezane z njimi). Zbirali in pregledali smo ustrezno literaturo. Sistematično smo pristopili k organiziranosti in spremljanju raziskovanja, ki otrokom omogoča pridobivanje izkušenj oziroma znanj, ki jih kasneje prenesejo v vsakdanje situacije. S postavljanjem smiselnih problemskih vprašanj in njihovih reševanj so bili otroci aktivni, pridobivali so mnoge izkušnje.

Z opazovanjem, opisovanjem in raziskovanjem se otroci učijo sami poiskati odgovore. Omogočili smo jim, da najprej opazujejo po lastnem interesu, nato smo jih vodili in ustvarjali situacije, v katerih so lahko sami reševali problem. Pri tem smo spoštovali njihov način razumevanja ter jih navajali, da izkušnje opisujejo.

Najmlajši otroci so preko slikovnega gradiva, ob poslušanju stvarnega besedila in pesmic spoznali čebelo. Ob vsem tem so se naučili kakšne barve, da ima oči, tri pare nog ter krila. Vedo, da čebele pridelujejo med, ki je zdrav in sladkega okusa. Zapomnili so si, da so to prijazne žuželke in pičijo le če se počutijo ogrožene. Od doma so prinesli različne prospekte izdelkov iz medu, embalažo izdelkov, ki vsebujejo med, med za pokušanje, izdelke iz voska, ljubkovalne igrače čebelica, pustne kostume čebelica. Na zanimiv način so predstavili kaj so izvedeli od doma in ob tem so se počutili

zelo pomembne. Zelo so uživali tudi ob plesni dramatizaciji, kjer je bila njihova naloga uprizoriti letenje čebelic od cveta do cveta, odnašanje cvetnega praha v čebeljak. Najbolj pa jim je bil všeč zaključek, ko so s piki odgnali medveda, ki je prišel iskat sladki med.

Nekoliko starejši otroci so se seznanili s sestavo čebelje družine, čebelarjevo opremo in kako sploh nastane med. Sposodili so si čebelarstvo opremo (klobuk, rokavice, plašč) ter se vživali v vlogo čebelarja. Ob tem so spoznali, da čebelarji potrebujejo zaščitno obleko zato, da niso v nevarnosti pred piki. Nekateri otroci so pripovedovali, da jih je že pičila čebela, ko so boski hodili po travi. Povedali so, da pik zelo boli, peče dokler se ne odstrani želo. Zapomnili so si, da čebela ob piku umre, ker želo več ne more potegniti iz kože. Odpravili so se tudi na krajši sprehod in si ogledali čebeljak. Ob strokovni razlagi, ki je bila primerna njihovi starosti, so si pridobili veliko novega znanja o življenju čebel, njihovem razmnoževanju ter utrdili že pridobljeno znanje o članih čebelje družine. Otroke je zanimalo zakaj je čebeljak pobarvan z več barvami. Izvedeli so, da ima vsaka čebelja družina svojo hišico, ki je drugače pobarvana in da se čebele znajdejo, ko priletijo nazaj. Blizu čebelnjaka niso šli, ker čebele tega seveda ne marajo in tudi nekaj otrok se je balo, da bi jih popikale.

Najstarejši otroci pa so se v omenjene vsebine nekoliko bolj poglobili. Izdelali so si plakat o čebelah s pomočjo tehnike aktivnega učenja – viharjenje možganov. Otroci so podajali zelo zanimive odgovore na vprašanje »Kaj o čebelah že vemo?«. Vse ostalo kar pa so želeli še izvedeti pa so poiskali v različnih virih. Na obisk so povabili čebelarja, kateri jim je natančneje opisal naloge posameznih članov v čebelji družini. Povedal jim je so troti samci v čebelji družini in da je njihova naloga, da oplodijo matico. Ob enem jih je seznanil, da le-ta ni nevaren ter da ne piči (pičijo le čebele). Opisal jim je delo čebelarja, njegovo opremo in pripomočke. Oblačilo čebelarja je bilo za otroke zanimivo, predvsem jim je bila všeč zaščitna obraza in dolge rokavice. Kdor je želel je pomeril oblačilo in ob tem so se smejali, ko so opazovali drug drugega. Čebelar jim je prinesel tudi različne vrste medu, ki so se ločili po barvi, vonju in okusu (akacijev, lipov, kostanjev, smrekov). To so otroci lahko tudi sami ugotovili s pokušanjem in vohanjem. Predstavil jim je tudi še preostale čebelje pridelke (propolis, cvetni prah, matični mleček, čebelji vosek), ki pa jim tudi niso bili tuji. Čebelar jih je seznanil tudi o pomenu čebel pri oprraševanju rastlin, o čemer otroci niso veliko vedeli. Ob ogledu filma Kranjska čebela se predstavi, so otroci utrdili svoje znanje, saj so vse kar pripoveduje in prikazuje film že videli in slišali.

Opazovanje čebele

Pokušanje medu

Ogled čebelnjaka

Del čebelarjeve opreme

Zaključek

Projekt Čebela in med smo zaključili junija, ko smo vrtcu skupaj z otroki pripravili razstavo za starše z vsem slikovnim materialom, plakati in otroškimi likovnimi izdelki, ki smo jih zbrali tekom izvajanja projekta.

Ena izmed skupin se je odločila, da projekt zaključi s srečanjem s starši. Z avtobusom smo se odpeljali na Goričko, natančneje v vas Serdica na ogled Čebeljega gradiča.

Strokovni delavci smo na osnovi močnih področij in območja bližnjega razvoja vodili otroke k dejavnostim in se zavedali, da se inovacija prične pri posamezniku, kjer mu ideja postane cilj in se lahko razvije v nov raziskovalni problem. S prilagojenimi oblikami in metodami ter vsebino projekta smo uspeli pritegniti zanimanje za čebele pri otrocih vse starosti.

Otroci so v času izvajanja projekta uživali. Vseskozi so bili

aktivni udeleženci procesa dela. Spoznali so naravno okolje, življenje in lastnosti čebel ter se učili v naravnih učilnicah. Razvijali so sposobnost dožemanja in povezovanja dogodkov v prostoru in času. Svet čebel so spoznali celostno ter do njih razvili čuteč, spoštljiv in odgovoren odnos.

Literatura

1. Jančar, I. (2011). Čebela Sivka v deželi Medelandije. Domžale: Studio Hieroglif.
2. Kovač, P. (2004). Čebela Adela. Radovljica: Didakta.
3. Krings, A. (2004). Čmrlj Brundek. Radovljica: Didakta.
4. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
5. Meglič, M. (2004) Čebelji pridelki. Pridobivanje in trženje. Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije.

SPOZNAVANJE NAŠEGA IGRIŠČA Z VSEMI ČUTI

Povzetek

V tem šolskem letu smo se v Vrtcu Murska Sobota, enota Gozdiček odločili za izvajanje projekta Spoznavanje našega igrišča z vsemi čuti. Pot nas ni vodila daleč, samo na igrišče našega vrtca. Ta prostor smo lahko spoznavali vsi: najmlajši, malo starejši in tudi otroci s posebnimi potrebami. Na prvi pogled igrišče sicer ni nič posebnega, a ugotovili smo, da nam nudi številne možnosti raziskovanja – lahko ga vsakodnevno opazujemo, spremljamo, na njem bivamo in tudi skrbimo zanj. V prispevku vam predstavljamo, kako smo preko vseh čutil podrobno spoznali igrišče pred našim vrtcem in kako je to postalo prava učilnica v naravi. Narava je namreč posebno področje, kjer lahko razvijamo otrokove sposobnosti.

Ključne besede: čutila, čutna pot, doživljanje preko čutil, igrišče, skrb za živali, vrt, vrtnarjenje.

Abstract

In this school year in kindergarten Murska Sobota in a unit Gozdiček we decided for the implementation of the project Learning courses to all our senses. Our way has not led us far, it led on the course of our kindergarten. This is a place that everyone could get to know: the youngest, a little older and children with special needs. The seemingly simple course, but we found that this simply course offers us many possibilities for research. This is exactly the space that we could observe every day, stayed on it and take care for it. The nature is special playground in which we develop children's abilities. In this contribution we present how did we trough all our senses knowed playground in our kindergarten, and how our playground has become real classroom in the nature.

Keywords: Course, senses, sensual way, garden, gardening experience through senses, caring for animals

Uvod

Današnji udobnejši način življenja je prinesel tudi nevarnost zakrnitve naših čutov. Prav zaradi tega smo se odločili za izvajanje projekta Spoznavanje našega igrišča z vsemi čutili. Odgovornost odraslih je, da otrokom omogočimo trening čutov, saj se sicer lahko zgodi celo, da predispozicije za razvoj čutil zakrnijo tako močno, da kasneje ne morejo več opravljati funkcije pravočasnega opozarjanja na nevarnosti. Pri izvajanju projekta smo vključili vsa čutila in preko njih spoznavali danosti našega igrišča, ki so bile vedno tako blizu, a še neraziskane.

Čutila imamo vsi, tako otroci kot odrasli. Le malo je treba, da jih uporabimo in z njimi odkrivamo svet, ki nas obdaja.

V okviru projekta smo skozi šolsko leto:

- poslušali šelestenje listov,
- se igrali z listi na različne načine,
- opazovali in spoznavali ptice na našem igrišču,
- poslušali petje ptic,
- opazovali, kako se igrišče spreminja skozi letne čase,
- v igralnico prinašali jesenske plodove in urili matematično mišljenje,
- skrbeli za zeliščni vrt,

- prepoznavali zelišča preko čutila za voh,
- okušali čaj iz zelišč z našega vrta,
- se igrali s slamo (risali, jo tipali, opazovali),
- opazovali in tipali travo na igrišču ter spoznavali cvetlice,
- ugotavljali, zakaj trava pozimi ne raste,
- se pogovarjali o tem, kam je izginilo blato z igrišča,
- opazovali, kako je igrišče pobelil sneg,
- pticam namestili krmilnice in skrbeli za hrano,

Tipanje slane

- tipali in primerjali drevesno skorjo,
- pomagali pri izdelavi vrta,
- izdelali čutno pot,
- posadili in posejali vrtnine,
- spremljali rast rastlin od semena do pridelka,
- se sladkali s pridelki z našega vrta,
- hodili po čutni poti,
- travo, ki jo je pokosil hišnik, odnašali v kompostnik,
- iskali čebele in jih podrobno spoznavali,
- uporabljali lupe in z njimi natančno opazovali.

Nastala sta tudi vrt, za katerega bomo skrbeli, in čutna pot iz naravnih materialov, ki bo nudila številne izzive za odkrivanje naših čutov. V izdelavo čutne poti smo vključili tudi starše; skupaj smo se trudili, drug drugega spodbujali, si izmenjevali ideje in opažanja. V okviru projekta je naše igrišče postalo bogatejše in zanimivejše, predvsem pa otrokom omogoča seznanitev s prvimi koraki vrtnarjenja in spoznavanje različnih površin s pomočjo tipanja.

Pomoč pri izdelavi čutne poti

Metode

Uporabili smo metodo:

- opazovanja,
- raziskovanja,
- spoznavanja,
- ugotavljanja,
- primerjanja,
- eksperimentiranja,
- lastne aktivnosti,
- sodelovanja,
- igre.

Diskusija

Namen dela je bil zaznavanje našega igrišča z različnimi čutili. Otroci so z velikim zanimanjem pomagali pri izdelavi vrta in čutne poti. Spoznali so, da je življenje bitij v naravi odvisno od ljudi in da se narava nenehno spreminja. Privzgojili smo jim pozitiven odnos do igrišča in narave. Aktivirali smo tudi čutila, ki jih otroci sicer ne uporabljajo pogosto in preko njih okolja še niso doživljali in spoznavali. Navajali so se na samostojno, pozorno opazovanje in na to, da lahko vsak prispeva delček k skrbi za naše igrišče. Z realizacijo projekta

smo zadovoljni in si želimo svoja spoznanja v prihodnje še nadgrajevati, raziskati neraziskano in otrokom še naprej vzbujati čut in privzgjati skrb za naravo.

Opazovanje prvih znaničev pomladi

Zaključek

Otroci so postajali s pomočjo projekta iz dneva v dan odgovornejši in pozornejši, opazili so spremembe, ki jih prej niso. Starše so sami obveščali o našem vrtu in jih vabili, da si ogledajo vrtnine. Igrišče je postajalo vse zanimivejše in je s pomočjo vseh nas še bolj oživele. Ugotovili smo, da sta prav vrt in čutna pot tisto, kar smo prej pogrešali in potrebovali. Ne samo otroci, tudi vzgojiteljice smo uživale – pri opazovanju otrok, kako vestno skrbijo za vrtnine, opazijo spremembe in s kakšnim užitek pojedo tisto, kar pridelajo sami.

Tipanje drevesne skorje

Literatura

1. Katalinič, D. (1992). Od semena do rastlin, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.
2. Katalinič, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007). Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu, Zavod republike Slovenije za šolstvo, Ljubljana.
3. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

NAŠ VRT – NAŠA HRANA

Povzetek

V okviru naravoslovnega projekta NAŠ VRT – NAŠA HRANA smo se v vrtcu Murska Sobota odločili, da bomo v šolskem letu 2011/2012 poskrbeli za gredice vrta, ki ga imamo na razpolago v enoti Miške.

V projektu sta sodelovali starejši skupini predšolskih otrok, starih od 5 – 6 let.

Na vrtu smo imeli možnost spremljanja rasti vrtnin, zelišč, cvetja... od semena do rastline ali plodu. Z obdelovanjem vrta smo pričeli že zgodaj jeseni, nadaljevali spomladi in še vedno traja.

Otroci so skozi ves proces dela aktivno sodelovali: zbirali so različno literaturo, material za delo na vrtu, prinašali semena, sadike... Delo je bilo povezano tudi s starši, ki so nam pomagali pri zbiranju določenega materiala.

Ključne besede: vrt, grede, vrtnine, rast, rastline, zelišča, cvetlice, seme, plod, sadike, sajenje, sejanje, okopavanje, plevel, gnojenje, zalivanje.

Abstract

In science project NAŠ VRT – NAŠA HRANA, we in the kindergarten Murska Sobota decided, that we will take care for the garden which we have in the unit Miške in the school year 2011/2012.

The project involved two older groups of children, aged from 5 to 6 years.

In the garden we had the opportunity to watch the growth of vegetables, herbs, flowers... from seed to plant or fruit. With work in our garden we started early in the autumn, continued in spring and it still lasts.

Children were throughout the process actively involved: they collected different literature, material for work in the garden, brought seeds, seedlings... work was also connected with parents, who have helped us in collecting of certain material.

Keywords: garden, beds, vegetables, growth, plants, herbs, flowers, seeds, fruit, seedlings, planting, sowing, hoeing, weeds, fertilizing, watering.

Uvod

Delo na vrtu otrokom ni tuje. Večinoma se srečujejo z njim doma, pri babicah, znancih, vendar pa se podrobneje s tem še niso seznanili. S tem namenom smo se odločili, da bodo otroci preko lastne aktivnosti po principu »Naredi in zapomni si boš«, raziskovali, se učili in osvojili prve naravoslovne korake dela na vrtu.

Pričeli smo že jeseni, ko smo zemljo pripravljali na počitek. Otroci so pomagali pri odstranjevanju plevla in uvelih plodov, prekopavanju in gnojenju. Posadili so si čebulice tulipana in se hkrati seznanili s pomenom sajenja že jeseni.

V zimskem času so sejali semena vrtnin, zelišč in cvetic in se učili odgovornega ter spoštljivega odnosa. Spoznavali so, da rastline za svojo rast potrebujejo vodo, svetlobo in toploto. Ob tem so spoznali tudi posledice neodgovornega ravnanja (rastline, ki so se posušile in zgubile).

Spomladi smo vrt ponovno prekopali, odstranili plevel in zopet pognojili. Vrt smo na novo uredili. Najprej smo ga ogradili z rezanim vrbovim šibjem, zemljo smo nato razmejili na gredice s polaganjem naravnih kamnov, ki so jih otroci prinesli od doma.

Na gredice smo posadili ali posejali:

- vrtnine (paradižnik, paprika, korenček, redkvice, solata, čebula, fižol)
- zelišča (timijan, meta, melisa, kamilica, magi...) in
- cvetlice (tulipani, žametnice, trobentice, kamešnice – skalnjak...).

Na vrt smo posadili tudi sadike vrtnin in cvetlic, ki smo jih sami vzgojili v igralnicah. Sadike, ki smo jih vzgajali od jeseni do zgodnje pomladi, smo najprej razsadili v lončke. Ker nam je zraslo več kot smo pričakovali, smo s posameznimi sadikami okrasili del okolice naše enote in jih podarili ali sami odnesli domov.

Naloge otrok so bile:

- opazovanje rasti,
- spremljanje in beleženje sprememb na rastlinah,
- okopavanje, odstranjevanje plevela,
- zalivanje (vpliv vremena).

Metode

- opazovanje,
- pogovor in pripovedovanje,
- razlaga in razgovor,
- odkrivanje in raziskovanje,
- pridobivanje spoznanj ob lastni dejavnosti,
- pojasnjevanje,
- prikazovanje, demonstriranje,
- primerjanje.

Diskusija

V današnjem času, ko se vedno pogosteje srečujemo z gensko modificirano prehrano, se vse bolj zatekamo k naravnemu načinu pridelovanja hrane – vrtu.

Delo na vrtu so spremljali tudi otroci mlajših skupin. S projektom smo otrokom želeli približati način vzgoje rastlin in dela na vrtu ter skrb za vrt skozi vse letne čase.

Obenem so otroci spoznali kaj rastline potrebujejo za svojo rast in razvoj, ko zrastejo in dozori pa lahko večino rastlin in plodov takoj uporabimo.

Na ta način se otroci učijo pomembnega odnosa do zdrave prehrane, pridobivajo navade zdravega prehranjevanja in pri tem osveščajo ter prenašajo znanja tudi svojim staršem, bratcem, sestricam, idr.

Sedaj že lahko pobereмо sezonske vrtnine, kot so: jagode, solata in redkvice, na ostale bomo morali še malce počakati.

Zaključek

Otroci so imeli določeno predznanje, na katerem smo gradili. Ugotavljamo, da je bil interes s strani otrok velik in še vedno traja. Ves čas spremljajo dogajanje na vrtu, ugotavljajo koliko so zrasle rastline in plodovi, kateri so že zreli in primerni za pobiranje. Posebej so pozorni, da rastlinam ne primanjkuje vode. Poudarjamo tudi koristnost deževnikov in žuželk, na katere pazimo, da jih otroci ne uničujejo.

Zrele plodove vnašamo kot dodatek k naši prehrani ali kot dekoracijo, a pri tem pazimo, da uporabimo le sveže in zdrave plodove.

Literatura

1. Kurikulum za vrtce, (1999), Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
2. <http://dominvrt.si/rubrika/zunanja-ureditev>
3. Uzman R., (2011), Mali ekološki vrtnar: z naravo do zdravega pridelka.

